

presenta avui al cinema Fantàsió el film "Sóc un fugitiu"

AIGÜES MANSSES

Encara no hem superat l'anècdota

Mentre amb un formós debat polític a l'antiga usança, l'oposició parlamentària procura d'estragassar el bé prou esllanejat afer de Casas Viejas, nosaltres, que no estem interessats dins el joc, i que tenim prou marge de distància per veure'l amb una

Felipe Sánchez Román

certa perspectiva, mirarem d'esbrinar com està situada la batalla i quin paper hi fan els exercicis en lluita. Potser durant aquest anàlisi trobarem més d'una ocasió de tocar el fons del problema de l'Espanya Republicana actual.

Per fer-se càrrec del que es discuteix a les Corts Constituents, en primer lloc, cal prescindir de l'anècdota que fa de pretext; solament així trobarem la causa veritable. Però això aviat és dit. Sembla senzill, quan és difícilíssim. La natura mateixa del pretext és tan espínosa, que el mateix govern no s'ha sabut sostrair, en certa manera, de l'obsessió anecdòtica. I, encara més estrany: les mateixes oposicions, les quals saben que es tractava d'una mera maniobra, han arribat a sentir-se un xic víctimes de llur mateixa comèdia, i, en un moment donat, han negligit llurs objectius substancials, i, candidament, s'han llençat al camp de batalla on, també amb un cert candor, els esperava a peu ferm el Sr. Azaña.

Ni cal dir que el Sr. Azaña és prou bon parlamentari per desfer-se amb un sol tronçó d'espalltes de tota l'acusació pintoresca — pintoresca en ella mateixa, i pintoresca per les conseqüències que hom en volia treure — que l'oposició li adreçava una mica sense ordre ni concert. El seu discurs fou d'una contundent eloqüència i reduí a un no-res tota la nuvolada. Però, darrera la nuvolada, no hi havia una altra cosa?, i, aquesta cosa, no ha quedat encara intacta?

Parlant francament, ens causa alguna sorpresa que el president del Govern es limités a una defensa sense moure's del camp anecdòtic i no aprofités l'avinentesa per dur la batalla on interessa al país i a la República. Al vell esperit oligàrquic que, amb un pretext o amb altre, torna a dreçar la testa aquests dies. Resultat d'això és que el president, magníficament, s'ha defensat d'una acusació que queia per ella sola, i ha deixat en canvi impune una maniobra de les més clares per retornar vers un estat de coses que ens equipararia al vell règim, si arribés a prosperar.

El Govern, per damunt de tot, cal que es preocupi de la continuïtat del ritme republicà. Al contrari, tota la tasca dels representants de l'antic caos (que tenen al centre un Lerroux, prototipus del republicà tal com el pinten els monàrquics), consisteix a entorpir aquest ritme. Saben, perquè els ho diu l'instint, que si ho aconsegueixen no hi hauria República per dos mesos. Saben, també, que de vegades una causa, en ella mateixa bona i recomanable, com la de demanar justícia, pot servir per comptar contra la justícia quan s'adreça més a commoure els ànims, que a restablir l'equilibri jurídic.

Ferò el govern de la República no els ha de secundar en aquesta tasca d'equivocs. I, certament, pot secundar-los si no es fixa que, tot discutint un fet concret, es produeix un diluvi de qüestions de confiança, que podrien esdevenir cròniques, i es crea un ambient baix de sostre, dins el qual les grans qüestions passen a segon terme i les petites baralles ocupen el lloc principal.

Això, fatalment anirà passant, mentre el Govern no afegeixi a la defensiva, l'ofensiva. Si deixa sempre la iniciativa als altres, s'haurà de resignar a passar-se la vida defensant-se. I això, ni és convenient, ni cal. No n'hi ha per tant.

Sens dubte la preocupació, l'enervament, mil circumstàncies enutjoses, han impedit el Sr. Azaña de situar mentalment la veritable lluita. No el veiem ara empujant la bandera del 14 d'abril, decidit a netejar Es-

panya de les romanalles d'aquell vell esperit monàrquic de pleideig i d'inconsciència.

La màquina del poder parlamentari no se'ns apareix com la roda mestra que regula el moviment de tot l'engranatge de la nació. Hi ha, evidentment, un món d'intrigues i d'intrigants que, d'esquillentes, fan passar la seva i es riuen de la sobirania del poble. Veiem un gran republicà, el Sr. Menéndez, processat sense fiança, només sota la impressió d'un testimoni tan poc segur com el capità Rojas; aquest home que, en la seva famosa carta, només fa que confessar malfetes i mancaments a paraules donades, i revelar-nos un caràcter poc recomanable. Veiem com uns feixistes amenacen i uns altres amenacen els feixistes. Bé, i el Govern què fa, a tot plegat? Falta una mica de tot i d'energia.

El Govern té el deure de refiar-se més del país i de l'esperit republicà. Té l'obligació d'esqueixar les teranyines anecdòtiques amb les quals volen caçar-lo. Al capdavant, l'oposició no té tanta força com això. L'única és la indecisió del Govern. Tret d'això, no resta més que uns quants inadaptats i un personatge intrigant que vol fer-se una figura a costes del que vingui.

Aquest personatge s'assembla molt al senyor Sánchez Román. Tant com és poc apte per a la política seriosa, a causa del seu esperit pedant i clos i per la migrada visió curiotesca que té dels problemes, aquest senyor posseeix una traça remarcable en la intriga, i aspira, ben aviat, a entronitzar les seves ambicions al seient presidencial del Consell de ministres. No se li pot negar imaginació, i sap treure partit de totes les inconseqüències. No és per ventura ell que,

Arturo Menéndez

manejador de les evolucions parlamentàries que han donat com a resultat l'empresonament del senyor Menéndez, ho ha pogut fer, en canvi, amb tanta de suavitat i subtilesa que ningú no s'ha sabut escandalitzar quan s'ha compromès a posar-se la toga en defensa de la seva víctima?

De Dijous — a Dijous

Potser els pressupostos que fa poc ha aprovat l'Ajuntament de Barcelona proporcionin moltes sorpreses a qui els estudi detalladament. Però aquesta és una feina d'especialistes envers la qual no sentim personalment una gran afició, tot i reconèixer la importància que té.

De totes maneres, no sabríem passar per alt una característica de la important obra mestra que ens han servit els administradors de la nostra ciutat, característica que ja ha motivat algunes protestes, escasses encara pel nostre gust.

Aqueixa sorpresa — i no pas falaguera — ens l'ha donada el fet de la supressió de determinades subvencions a entitats culturals, tals com l'Institut d'Estudis Catalans, Biblioteca de Catalunya, Patronat del Museu d'Arqueologia, etc., etc.

Es de debò sorprenent que un consistori on la majoria de components, si els hem de creure, es diuen catalanistes, hagi acordat una cosa així. Una tal feta podríem dir que ens treu uns quants anys de sobre, que ens torna a aquells temps en què des de tot arreu, i en gran part des de l'Ajuntament de Barcelona, eren perseguides totes les manifestacions de catalanisme, i sobretot les culturals, per una mena de gent estranya al catalanisme i a la cultura, a tota mena de cultura, però ensuntant amb instint segur que els atacs a la cultura eren els d'efectes més destructors.

I no ja tan sols des del punt de vista del catalanisme aquesta actitud no té justificació possible. Tampoc es comprèn qualsevulla que sigui el punt de vista en què hom es situï. No sabem com es pot parlar de tot allò que es parla en els mitjans i en els articles i en les conferències, i procurar des de dalt per l'endarreriment i l'analfabetització. Quan es propugna o es consent una mesura així sense sentir remordiments, sense passar vergonya, no es dona pas una idea massa favorable de la pròpia sensibilitat, ciutadana ni personal.

Després ens vindran a retreure tota la feina que s'ha fet en qüestió de grups escolars. Naturalment, no regatejarem els elogis ni trobarem que sigui un mal esmerç dels diners del comú dedicar-los a aquestes atencions. Però l'alta cultura és, digui el que vulgui la demagògia, tan indispensable com la cultura primària. Desgraciadament del país que només compta amb aquesta darrera. Aquella, l'alta cultura, no perquè interessi només poques persones deixa d'ésser mereixedora d'existir i d'ésser afavorida per qui més té l'obligació de fer-ho: les corporacions públiques.

Potser resultarà que aquesta diferència de tracte és motivada pels resultats electorals que es poden treure d'afavorir una mena o l'altra d'institucions culturals. No és indiferent, a l'hora de votar, comptar amb tota una barriada enlluernada perquè se l'ha dotat d'un grup escolar (cosa en si lloabilíssima), o descontentar unes poques persones interessades i afectades per les institucions d'alta cultura.

No era pas tan gratuïtament com algú es va creure, ni per fer una frase més brillant que exacta, que en aquestes pàgines es va parlar de la versió contemporània d'aquell lerrouxisme d'anys enrera. — C. R.

MIRADOR INDISCRET

La venjança d'un hidalgo

Ja és poca cosa allò que fan certs diaris de no esmentar mai les persones que no són grates a la casa. A can Piquipon, el fidel Màrius ha trobat una cosa millor, i adequada al caràcter gràfic dels diaris que ningú no es creu que dirigeix.

El truc que s'ha empecat el súbdit d'En Pich, ha estat de pintar ulleres negres a dos redactors de MIRADOR que apareixien en la foto publicada del sopar a Pola Illery, que tingué lloc la setmana passada.

Tothom ha rigut molt d'aquesta puerilitat, començant pels «afavorits».

Ara bé, com que a MIRADOR no som gent de pendre represàlies, només fem saber als fidels servidors del situacionista màxim, que no els correspondrem amb la mateixa moneda. Quan hàgim de tornar a publicar alguna foto on llur amo aparegui al costat de l'ex-rei, del difunt dictador, de Martínez Anido, etc., etc., no li pintarem barbes postisses ni una cabellera que no té, ni li posarem ulleres, sinó que el deixarem tal com és i tothom el coneix.

L'aeriport i els radicals

Es enllestida la sessió municipal de divendres passat. Pels passadissos, camí del carrer, es segueix parlant i criticant del projecte fracassat de l'Aeriport. Al mig d'un grup de radicals, el regidor senyor Santamaria fa ús de la paraula. S'apropa un regidor de l'Esquerra i li diu, en veu alta: — Senyor Santamaria: Precisament a qui més interessa el poste de amarrar es a los radicales. No comprenden que si no se amarran a un buen poste no va a quedar un solo radical en esta casa cuando se celebren nuevamente elecciones?

Era el director

Parlant del recent viatge del ministre d'Obres Públiques de la nostra ciutat, un collega, L'Esquella de la Torratxa, ha contat que, en telefonar des de la Redacció de La Rambla al senyor Prieto si podien enviar-li un redactor per a fer-li un interviu, respongué el ministre, poc més o menys: — Quan vulguin! Però procurin que sigui un periodista una mica despert, perquè m'ha visitat fa poc un del Full Oficial que no sabia per quines mars navegava!

Fins ací la referència de L'Esquella, que suposem certa. El que no ha dit L'Esquella és que el periodista del Full Oficial que visità el senyor Prieto fou el propi director.

Socis perpetus

Aqueix regidor de l'Esquerra conegut sobre tot per la seva dèria pacifista, és el més ferm puntal d'un dels centres del partit.

Alguns socis de l'alludit centre, considerant que es tracta en certa manera d'una entitat de luxe que, comptat i debatut, potser només serveix per a mantenir la influència del regidor en qüestió, voldrien, sense deixar de pertànyer al partit, donar-se de baixa, i més pel fet d'ésser socis d'altres centres d'Esquerra.

Però, no poden... No poden perquè, segons explica En Xavier Regàs, el regidor del qual es tracta, ha posat en pràctica un truc que els impedeix d'anar-se'n.

El truc consisteix a fer cobrar els rebuts a domicili per un pobre vell que deu tenir de vuitanta a noranta anys.

— Què és aquest rebut? Jo em vaig donar de baixa el mes passat!

— Ah! Jo no en sé res. A mi m'han donat els rebuts a cobrar, i prou. Què vol que li digui? Jo sóc persona manada. Compendrà que no hauria pujat inútilment a un segon pis...

Això del viatge inútil d'un vell de vuitanta anys a un segon pis, commou instantàniament l'ex-soci, el qual paga gairebé sempre el duro del rebut.

— Teniu, i recordeu-los que sóc baixa.

El mes següent passa el mateix.

Tres en una

Abans d'ahir al vespre, a l'estació de França, el Cap militar de la Quarta Divisió, general Batet, acomiadava el governador civil, senyor Ametlla, que se n'anava a Madrid. En el mateix tren que el senyor Ametlla marxava el diputat senyor Dolcet. Aquest, en veure el general Batet, s'apressà a saludar-lo.

— Com està general? Ja em recordo que li dec tres visites... No tingui por; les hi faré, les hi faré!

El general Batet somrigué. Per uns moments semblà que anava a respondre, d'esma, allò que es diu en casos semblants de: «Fugi, home; vostè no em deu res!»

El senyor Dolcet continuà: — Però les hi faré en una!

— Uns dels presents s'acostà al general Batet i li mormolà a l'orella: — El felicitó.

Un metge abnegat de debò

Aquell doctor tan catalanista i republicà de tota la vida, ens referim al diputat doctor Dolcet, és l'home més abnegat que hi ha, ja que estant malalt i tot visita la seva clientela.

La prova la tenim en les targes que reparteix, que diuen textualment: «Doctor Manuel Dolcet, Metge especialista amb malalties dels ulls.» Ja veuen, doncs, els nostres lectors que fins ho fa constar en les targes...

Rivalitats radiofòniques

Es sabut de tothom que existeix una gran rivalitat entre les dues emissores de ràdio amb què comptem a Barcelona. Ha arribat a un punt tan àlgid, que actualment van per aquestes entitats de Déu el senyor Alexandre Forcades, de Ràdio Barcelona, i el senyor Rosquelles i Alessan, de Ràdio Associació, pronunciant unes conferències que tots dos intitulen *La ràdio a casa nostra*.

Però com que això no pot pas durar un dia més, i tots dos conferenciant creuen ésser plagiat, es diu que pensen presentar una querrela al jutjat per usurpació del títol de la conferència.

La satisfacció d'un tennista

Els tennistes Mayer i Durall eren darrerament a la Costa Brava, representant-nos esportivament. Però, com que no tot ha d'ésser jugar al tennis, van creure, mal que només fos per curiositat, haver de visitar el Casino de Monte-Carlo. Per dissort, l'aspecte de Durall no és pas el d'un home prou madur per penetrar en llocs així i li fou refusada l'entrada tantes vegades com ho intentà. En canvi, Mayer, per bé que molt més jove que ell, no trobava mai cap dificultat per part dels primmirats porters.

— Mira, saps què pots fer? — va dir un dia Mayer a Durall. — Avui menjo al Casino amb el rei de Suècia. Demanes per mi, jo explicaré el teu cas al rei, i ell et farà entrar.

El rei de Suècia, gran tennista, posat al corrent per Mayer, no es negà a fer un favor a un altre tennista, i portà l'amabilitat fins a sortir a la porta a rebre Durall. Cap criat, aleshores, no gosà fer cap objecció a l'aparent curta edat del nostre tennista, el qual es mirava el personal del Casino amb un aire de repte i anava dient a Mayer: — Fixa't, fixa't quina cara d'empipats que fan els criats.

Carbó i carbó

Fa poc va morir sobtadament a Badalona l'introduïdor del cep americà a Catalunya, el conegut perit agrònom Ventura i Gausacs.

Home d'extraordinària bona fe, que sempre anava amb una païola per barret i amb un paraigua per aquella dita segons la qual els pagesos i els que hi tracten són els que menys saben quan plourà, era un dels puntals de la desapareguda entitat Gent Nova, que tant catalanisme féu pel Maresma.

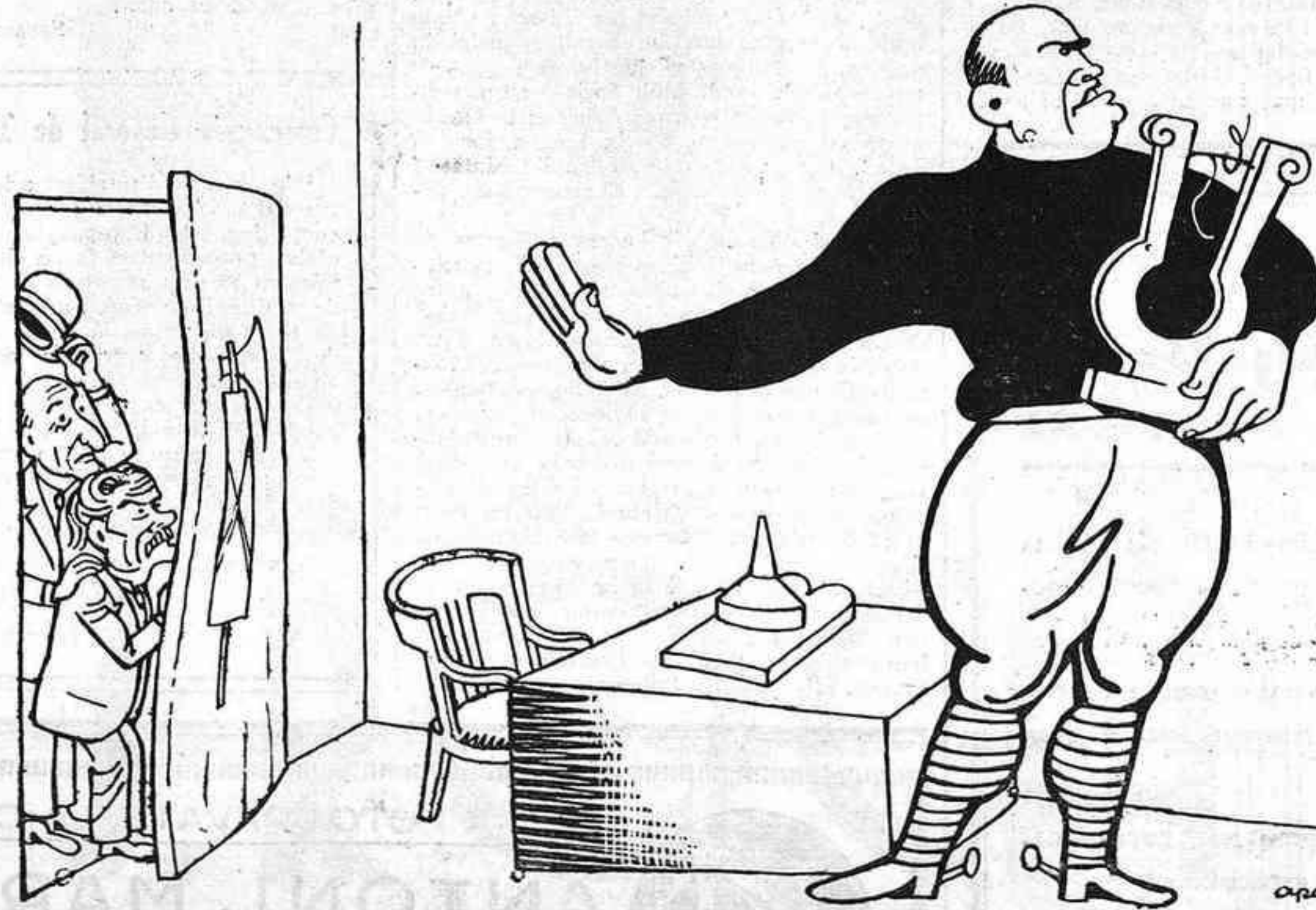
Una vegada, trobant-se de viatge per l'Empordà, el dibuixant Mateu i Pla inaugurà una exposició de «carbons» a Gent Nova, i Ventura i Gausacs en llegir-ho va interpretar-ho a la seva manera. En retornar a Badalona trobà l'artista Mateu i Pla i va dir-li:

— No sabia que trafiquessis en carbons, però et felicito perquè amb això et guanyaràs bé les garrofes...

El català a Madrid

La Casa de Catalunya, de Madrid, ens comunica que ha obert dos cursos de llengua i gramàtica catalanes, un de perfeccionament per a catalans i un altre per als que, no essent catalans, vulguin aprendre el català.

Contra el que dèiem quinze dies enrera, cap dels professors que ens fou dit que es presentaven no fou acceptat. Qui professa l'ensenyament és el nostre amic, membre de la carrera diplomàtica, Josep Rovira Armengol, del qual tants i bons records hi ha al segon pis de l'Ateneu Barcelonès.

JA HO SENTIREM DIR

MAC DONALD I JOHN SIMON.—Que voldríeu ajudar-nos a la salvació d'Europa?
MUSSOLINI.—La voluntat d'Europa no és pas de salvació, sinó de suïcidi "lírico e maestoso".

Una tarda amb la família Frediani

Si el circ, com diuen els entesos, és essencialment un art de tradicions i una diversió eminentment popular, el circ ambulante que, ultra ésser dirigit generalment pel cap d'una de les tradicionals dinasties de circ i ésser compost d'individus d'aquesta gran família, s'adreça també a un públic ingenu de barriada o de poble, que s'hi diverteix de valent, el circ ambulante, repetim, és el circ cent per cent, el circ a l'estat pur. El veritable circ. No trobareu en les pistes massa

de les seves col·leccions. És un col·leccionista maniàtic, fanàtic fins a l'obsessió. Abans feia col·lecció de cavalls. En tenia vint-i-set, dels quals només en treballaven cinc. Els altres vivien de renda. Ara fa col·lecció de segells. En té quaranta mil. Viatja amb tot de baguls i maletes que n'estan plens. Fins en porta a les butxaques. «Mireu», ens diu. I es treu una tabaquera (també en col·lecció) decorada amb esmalts de tots colors. L'obre. Està plena de segells, naturalment.

no és capaç de torcer. Companyonia abnegada de la gent de circ, que no trobaríem enlloc més. Ni entre els còmics, ni entre els músics, que s'entrevoren, ni entre artistes i literats. Només al circ!

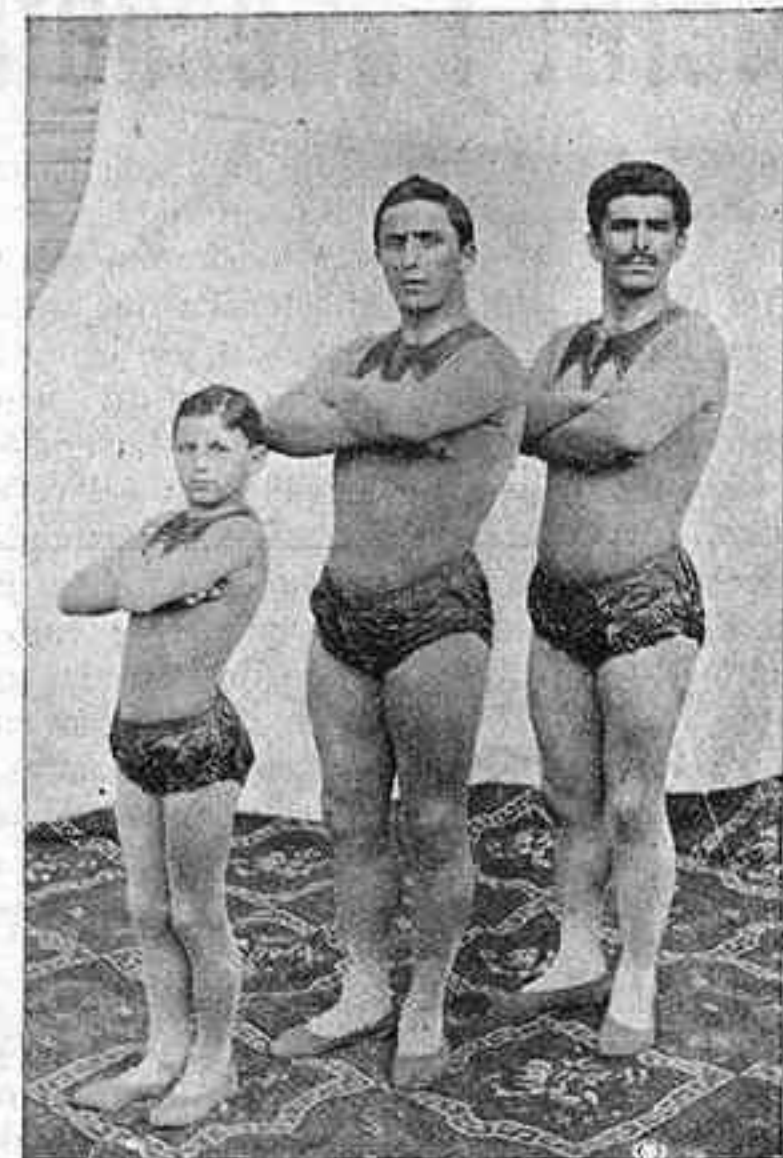
Mentre tothom posa a punt la pista, observem el públic. Gent del camp, criatures, dones i vells... Però tots ells, amb les característiques, augmentades tractant-se de pàgesos, del bon públic de circ, que no necessita l'estímul de la clac per a aplaudir amb entusiasme infantil els números que li plauen. Entre aquest públic ingenu, ens hem instal·lat les vint-i-cinc persones que formen la caravana que, organitzada pels Amics del Circ d'A.D.L.A.N., s'ha traslladat en autocar a Mataró. Ha vingut amb nosaltres el famós clown Antonet i el seu cunyat, l'antipodista Casimir Jarque, conegudíssim a Barcelona, i germà del gran i malaguanyat clown Tonitoff, l'antic company de Seiffert. Antonet, més aviat taciturn durant el viatge, s'ha transfigurat així que ha posat els peus a la pista. Els seus ulls s'han tornat més brillants. El seu cos ha adquirit més desimboltura. Es trobava com el peix a l'aigua. I durant tot l'espectacle no ha parat d'observar atentament el treball dels seus col·legues, aprovant amb inclinacions del cap els exercicis més reeixits. Tots els artistes se'l miraven amb devoció.

I comença la funció. El programa és completíssim. Format de números molt bons i sobretot molt vius. L'interès és mantingut constantment en tensió. El seu ritme perfecte no és trencat en cap moment per les intervencions dissortades d'aquells augustos mediocres que ens obliguen a empassar-nos massa sovint a l'Olympia. Ni hi ha entre-

En aquest programa abunden números equestres. Felicitem-nos-en. Un circ sense cavalls és una deplorada paradoxa. Passem-los breument en revista. Una gentil *écuyère*, la dona de Manolo, un dels fills de Willy, fa fer alguns exercicis a un cavall ensinistrat. El fa passar per damunt uns obstacles. El cavall en falla alguns. «Sap que el mana una dona i afluixa — ens diu Zizine —. Ah! si el manés un home...». D'altra manera anirien les coses! Després Adolf, un altre fill del vell Frediani, vestit de jockey, executa amb desimboltura el treball clàssic del volteig a cavall. «Té vint-i-cinc anys aquest cavall», ens assegura confidencialment el pare Frediani, que ha vingut expressament on s'hem per a fer-nos aquesta aclaració. Adolf ens havia confessat que adora els

és cert. Però amb aquell amor propi admirable, amb aquella probitat obrera insubornable, que només trobem entre la gent de circ, la repeteixen amb tenacitat i força de voluntat incoltorçables fins a encertar-la plenament. I com aplaudeix el públic després d'aquesta performance!

L'espectacle s'acaba... Mercedes Guerra, filla de la filferista Virginia Aragón, fa amb Nani, el seu marit — un altre dels fills Frediani — un número de pallassos que

Zizine, Aristodemo (Beby) i Willy Frediani en 1904

diverteix extraordinàriament la ingenua concurrència. La Guerra fa de clownessa. No en som partidaris. El clown masculí enfarinat és massa tradicional per a poder ésser substituït per una dona, per bona que sigui...

Ara estan preparant les barres dels Oliveras. I el vell Frediani té un moment d'inspiració. Agafa la mà de l'Antonet i, vulguis no vulguis, el treu a la pista: «*Distinguido público! Aquí está el señor Antonet, artista de circo...*» No ha dit el famós clown, ni el gran payaso... No. Artista de circ, simplement. Amb el mateix orgull de classe i el mateix sentit de collectivisme de l'home de carrera que diria *advocat* o *meje*. La presentació ha estat feta amb una simplicitat deliciosa i una ingenuïtat adorable. Amb la mateixa illudió del nen que presenta un amic als grans. «*Mon père est tout-à-fait nature, savez-vous...*», ens diu Zizine. No cal pas que ens ho digui. Bé prou que ho veïem. Aquest home és d'una sinceritat de canibal. Antonet, que primer es resistia, ha acceptat complagut, amb íntima satisfacció, l'ovació espontània que li ha fet el públic.

Acabada l'ovació, surten els Oliveras, barrietes còmics. Quin gran barrista, aquest Oliveras! Executa amb excepcional precisió el pas de plantes, el més difícil que hi ha, i treu un gran partit de les barres. Extreu totes les possibilitats d'una cosa tan ingrata com és la barra fixa. Però, per què fan còmic el seu treball? Això és molt poc ortodox. Deia Gustave Fréjaville: «No cal dir que els Rixfords, els Rainats, els Poppescu, no cauen en les faltes de gust que he reprotaxat a certs acrobates. No gosien enlletgir-se. Eviten tot efecte còmic, corquen l'estil. El desig de noblesa i de sobrietat es troba en el seu vestit; el mallot acadèmic... Així, els cossos en acció deixen veure la puresa de les seves línies...» Voldríem que els Oliveras tinguessin en compte aquestes paraules.

I el programa acaba amb la batuda americana, sèrie de salts en llargada. Bon saltador, Sacha Frediani! Salta per damunt deu o dotze homes. Però, que en som de lluny d'aquells bons vells temps que enyoren els vells *enfants de la balle!* Que som lluny de quan John Higgins, sis vegades campió del món, saltava trenta-cinc anys en una cotxa amb cavall... I de quan Zizine saltava vint-i-set homes i dos autos... I de quan Antonet, en plena joventut i vestit de pagès, saltava al Circ Alegria un grup de quaranta soldats amb baioneta, sis elements de renglera i dotze cavalls...

SEBASTIÀ GASCH

Companyia General de Tramvies

D'acord amb l'establert a les escriptures d'emissió d'Obligacions al 4 per cent d'aquesta Companyia, el dia 1 d'abril pròxim es faran els sorteigs número 27 dels 470 títols de l'emissió de 30 d'abril de 1906, i número 24 dels 90 títols de l'emissió de 10 de juliol de 1909, que correspon amortitzar aquest any.

Els sorteigs es verificaran al domicili social, Ronda de Sant Pau, 43, a les onze del matí de l'expressat dia, i seran públics per als senyors tenidors de títols, segons l'expressat en les esmentades escriptures d'emissió.

Barcelona, 15 de març de 1933.

El Director,
ALFRED ARRUGA

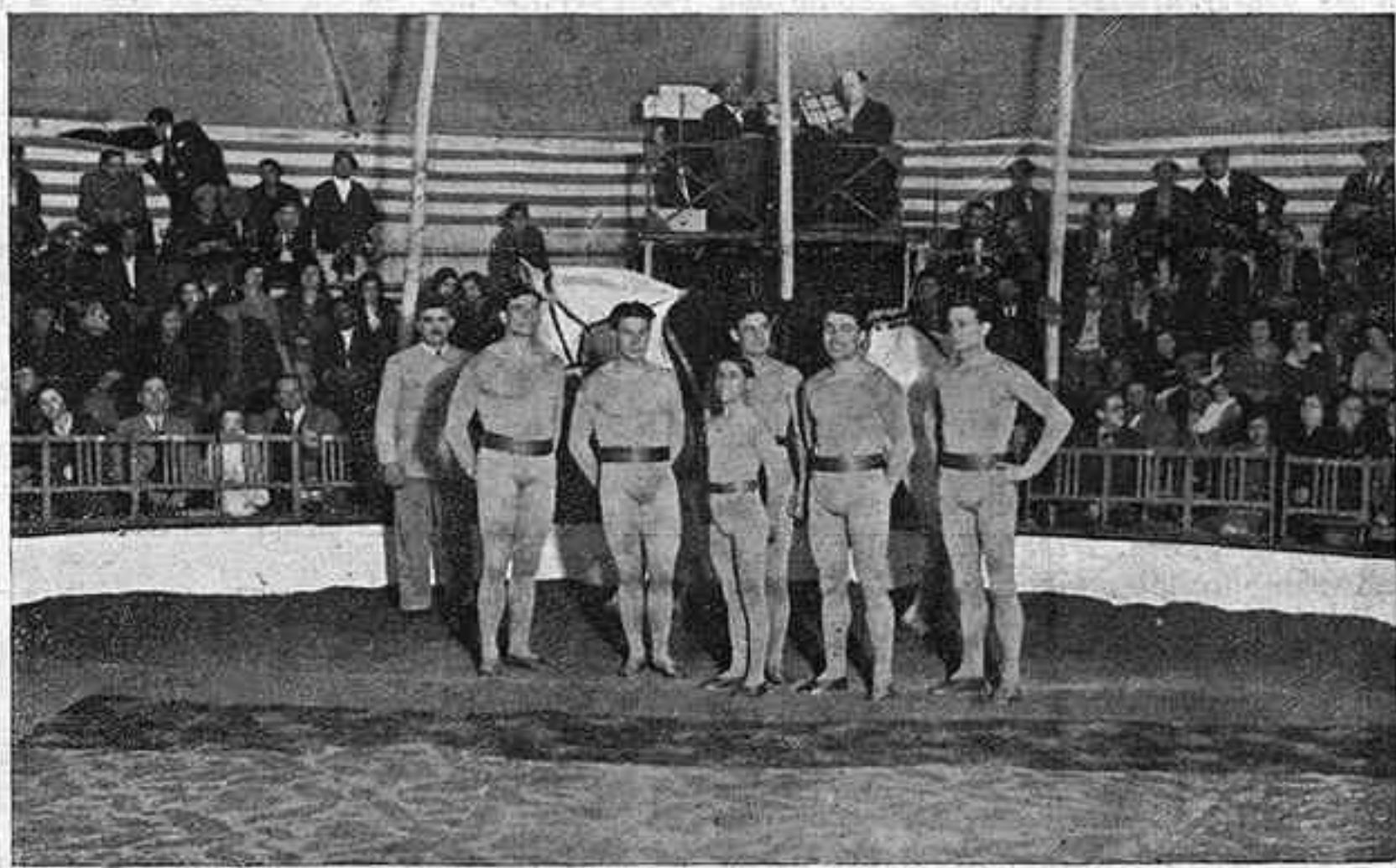
La família Willy Frediani en 1911

ben instal·lades de les grans ciutats, l'atmosfera càlida i sorollosa del circ ambulante, ni, sobretot, aquell sentit del provisional, del fràgil i del miraculós que, com ha dit un crític, és un dels grans encisos del circ. No hi trobareu la infinita poesia del circ ambulante. Jean Cassou ha escrit que cal cercar la poesia d'avui, no en les rimas coronades per l'Acadèmia o en els poemes de Paul Eluard, sinó en les òperes-jazz de Kurt Weill (*Opéra de quat' sous*, *Mahagony*) i en les novelles policíiques, tan autènticament vives, de Georges Simenon. Cassou té raó. Però s'ha oblidat del circ ambulante. Nosaltres l'afegim a la curta llista sense vacillar. «El circ seguirà la seva ruta a través de França, perquè és l'ofici, perquè cal seguir les carreteres. I en aquesta obstinació de vagabund hi haurà molta grandesa. Aquells que no són sensibles a aquesta grandesa, és que no estimen el circ...», ha escrit Pierre Bost. Nosaltres, perquè som sensibles a aquesta grandesa, estimem el circ ambulante. Perquè som sensibles a aquesta obstinació de vagabund, estimem profundament el circ ambulante que aquests dies ha plantat la seva tenda a Mataró, una de tantes etapes de la seva eterna peregrinació...

En aquest circ de Mataró treballa una gran part de la família Frediani, una de les grans dinasties de circ. Quin home tan extraordinari, el vell Frediani! Els cabells tallats a la *parisién*, el mostatxo esburifat, sembla talment un domador. Podríem aplicar-li el que digué Guillaume Apollinaire d'un vell acrobata: que la cendra dels seus avantpassats li surt en bigoti gris sobre el rostre. Willy Frediani té tot el tipus de l'home de circ clàssic. És un *enfant de la balle* cent per cent. Aquell dia portava una jaqueta de dril groc amb botons fins al coll i uns pantalons del mateix gènere i del mateix color. L'uniforme dels mossos de pista del grans circs de ciutat. El vell Frediani no té manies. I, malgrat fer de director de pista, ha adoptat una indumentària perfectament funcional. Però aquell dia era diumenge. I, única concessió, Willy Frediani s'havia posat un coll d'aletes! Aquest home, com tots els homes de circ, és un veritable infant. No ha perdut, afortunat d'ell, la ingenuïtat primera. Ens parla eternit de la seva dinastia, el fundador de la qual fou el seu pare August. Actualment són vint-i-set de família. I els seus ulls s'humitegen i la seva boca tremola en parlar-nos de les seves il·lustres amistats, de les quals ell s'enorgulleix infantilment: Paul Faure, Pierre Loti, De-cassé, Barthou, Ossorio y Gallardo... «Si Ossorio hagués sabut que està aquí, ara que ha passat per Barcelona, m'hauria vingut a veure, n'estic segur...» Però la seva emoció ateny el grau més alt quan ens parla

I de bitllets de banc. I d'altres papers i records.

Un dels encisos més grans d'aquest circ ambulante és la seva orquestra. Una petita orquestra d'instruments de vent, penjada a dalt de tot de la tenda, més enllà de la darrera grada, que toca una musiqueta elemental, apta per a tots els públics. La musiqueta *standard* del circ. La millor música del món, com diu el deliciós Serge. Simple com l'ànima del vell Frediani, fresca com una rosa, petits i grans, savis i analfabets, llatins i anglo-saxons, blancs i negres, tothom estima i comprèn aquesta musiqueta inefable. A

Els Frediani al circ ambulante de Mataró

Mataró, quan els músics perden el compàs, i això passa molt sovint, el flautista para un moment de tocar i dirigeix els seus companys, fent servir la flauta de batuta. Adorable!

Però l'orquestra ha emmudit. Comencen els preparatius. Tothom treballa. Escorbrant, posant a'ombres... El vell Frediani i els seus fills. Fins i tot Zizine, el fill gran, casat amb una noia dels Pauwells, uns acrobates belgues, amb la qual ha muntat un número d'acrobàcia equestre de molt mèrit. Zizine no ha d'actuar. Se li ha mort el cavall. Està reposant a Barcelona i passa el diumenge a Mataró. No obstant, empès per la seva afició i la seva companyonia, no es pot estar sense fer res. I col·loca atafegadament unes fustes. Afició boja de la gent de circ, filla d'una vocació que res ni ningú

aplaudiments, que els necessita per a reaccionar. I l'aplauïm amb convicció, perquè el seu treball s'ho mereix i per a fer-lo content. No cal dir que el bon públic ens secundava amb entusiasme.

Atenció preferent mereix la famosa Regina, la filla única de Willy Frediani, vídua del clown Paco Buso que treballava també amb la famosa família. D'una gran distinció, Regina, bella *écuyère*, es dedica a la dansa equestre que és l'alta escola. Fa executar amb precisió al seu cavall diverses figures clàssiques i fins i tot el tango, que ha substituït el vals i la polca d'antany. Sembla talment que el cavall dansi. Ja és sabut, però, que no hi ha cap ensinistrador que hagi aconseguit que un cavall segueixi la música. És l'orquestra que ha de seguir els passos de l'animal. Molt sovint, alguns directores, en aquests casos, cedeixen la batuta a un company que coneix més a fons el cavall. Però aquesta orquestra de Mataró! No acaba mai de trobar el sincronisme desitjat.

Però el clou dels números equestres és la famosa columna de tres a cavall, l'exclusiva dels Frediani, que són els únics a fer aquest número, i que fou creat per Willy, el seu germà Beby, el famós clown, i un deixeble anomenat René, l'any 1900 al Nou-veau Cirque de París. Actualment, aquest número és executat per Manolo, el portador, Adolf i el petit Bienvenido. Terriblement difícil, la columna de tres a cavall. Dificultat considerablement agreujada per les dimensions de la pista de Mataró. Nou metres i mig! Només. I pensar que tota pista digna d'aquest nom ha de tenir tretze metres! Això, almenys. Perquè hi ha pistes, com la del circ Sarrasani, per exemple, que en tenen disset i mig. No obstant, malgrat aquest handicap formidable, els Frediani reixen la famosa columna. La fallen algunes vegades,

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensams al client la fotografia necessària.

Reserva: Scients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de nocés: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Itàlia lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

LAPERITIV

D'un carnet de ruta. — El camp de Castella s'ho menja tot, no deixa res per a la imaginació, per al somriure, per al cigarret que us penja del llavi, per a fer una mica de plaga. Els castellans estan molt satisfets d'aquesta terra pelada, una mica ondulant a estones, amb el vent que li apunta com en una galta desafaitada. S'ha fet molta literatura sobre tot això. Les parcelles de mules que van a llaurar porten uns guarniments dibuixats pel senyor Azorin i pel senyor Ortega y Gasset perquè facin més efecte als turistes. Després de les mules hi ha els homes que les menen. Aquests homes només poden pensar a fugir, o pensar en la immortalitat de l'ànima o el misteri de la transubstanciació. D'aquí ve tota la gran literatura mística i aventurera que han escrit els castellans. Quan sortiu de Talavera de la Reina i avanceu cap a Extremadura, les coses canvien una mica. Us avisen l'entrada a la província de Càceres uns torrets de pessebre, tristos, envernissats i inofensius, que esgarrapen la punta d'herba de color de sucre cremat, i uns porcs negres i bruts que semblen sagristans, uns porcs simpàtics, que us freguen amb el morret les rodes de l'automòbil, i us guaiten amb uns ulls de demanar cinc cèntims. Els toros i les porcs són els amos del paisatge a peu pla. Del paisatge aeri se'n cuiden els voltors, els forrassos, els esparvers, els aligofs, els corbs i les cigonyes. Enlloc no hi ha tanta varietat d'aus de presa com a Extremadura. Ara que ben mirat no crec que s'hi guanyin massa la vida. El paisatge pelat i sense arbres de Castella aquí es torna més vegetal gràcies a les alzines i a les sureres; aquests arbres i algun pollancre escadusser constitueixen el vuitanta per cent de la flora extremenya. D'aquesta terra varen sortir, el segle XVI, els grans conquistadors d'Amèrica; és una cosa que es comprèn, perquè el país dona molt poc per viure i per remenar la cua.

Navalmoral de la Mata, que com es pot veure és un poble que té un nom pompós, ja fa pensar una mica massa en les agres aventures que expliquen els primitius historiadors d'Indies. És un poble de color de gla, esclafat, hostil, amb unes esglésies i uns palaus plens de ferocitat. Ara és el punt més fort del comunisme llibertari extremeny, i algú m'ha assegurat que qualsevol dia a Navalmoral faran un gran sacrifici de guàrdies civils sota les alzines impassibles. A Oropesa us trobeu amb un castell d'aquests que viuen a Castella i a Extremadura al mig d'un erm i sempre us vénen de nou; us trobeu amb un castellàs que fa por, en el moment que menys l'esperàveu, en el moment que el paisatge tenia menys vanitat, i menys ganes de fer-vos la guita.

El Tajo, aquest riuus sonso, calmos i ple de silenci, també us ve a sorprendre en el moment que no hi comptàveu; el Tajo és una vena d'aigua que mentre passa per país ibèric no es vol excidir, sembla que tingui un gran respecte al paisatge, i per això avança en un llit poc ample i molt profund i de retòrica no en gasta gens. A mi aquest riu m'ha fet pensar sempre en un bon caic de l'època de Cánovas.

Trujillo és una de les ciutats més històriques i més pobres d'Extremadura. Avui tothom es queixa tant de misèria en aquests indrets, que un hom acaba pensant que potser diuen la veritat, i encara que sempre s'exagera, potser a Extremadura hi ha el pudor de dissimular. Trujillo té una plaça com poques se'n puguin servir a la imaginació i als aficionats a la història. D'aquest poble va sortir Pizarro, el famós conquistador del Perú. Pizarro té un monument equestre al mig de la plaça, profundament declamatori; el cavall i el cavaller no són cap meravella, però el casc i els bigotis de Pizarro i el verd que s'hi cria canten escandalosament enmig de la misèria i la grandesa de Trujillo. El monument està molt ben acompanyat pels palaus més carregats d'escuts i de glòria que es puguin veure en terres hispàniques. No cal dir que són uns palaus que fan tremolar; si no fos que les cigonyes han anat a constituir família dalt de les crestes d'aquests palaus, i amb el bec i les cames vermelles els donen una certa alegria grotesca, ens pensàrem que de la plaça de Trujillo no en podem sortir vius.

M'acompanya per Trujillo un paleta sense feina, que ara s'ha convertit en gitano i en aficionat als estudis històrics. A Extremadura tota persona que té una punta d'imaginació canvia d'ofici; els que no tenen aquesta sort demanen caritat o es dediquen al comunisme més curiós, per exemple tallen els peus dels caps de bestiar i cremen les alzines.

A Càceres la gent va una mica al cafè. Càceres té el barri medieval més complet que he vist mai. En els palaus i els escuts de Càceres, continua encara més intensa i més colorida l'evocació de la conquesta d'Amèrica. Aquí l'arqueologia té una grandesa i una elegància que fan plorar, enmig d'aquestes alzines desolades, d'aquests porquets i d'aquests torrets negres. De Trujillo a Càceres hi ha cinquanta quilòmetres, i en tot aquest trajecte, mirant a banda i banda fins l'infinit, no hi ha ni un poble ni una riulla. Només dos *cortijos* i la terra per al bestiar que no s'acaba mai. A Càceres he trobat un senyor que m'ha explicat la història de totes les grans famílies de la població, i m'ha presentat el panorama de la misèria actual, amb un criteri absolutament antirepúblic.

Mérida és el pinyol trágic d'aquesta Extremadura allucinant. Mérida fou una colònia romana importantíssima. Avui dia és el cul de sac de les cigonyes, dels esparvers, i de la gana del país. El teatre romà de Mérida és el monument més elegant i més graciós que resta a Espanya de la grandesa dels antics. El pont de pedra sobre el Guadiana, un pont de pedra immens, que varen construir uns pobres esclaus desarrapats en el temps que Horaci es barallava amb la retòrica, enmig d'aquest paisatge i d'aquesta gent d'ara mostra uns ulls escèptics, desolats i resignats...

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Dijames a bon preu

JAUME I, 11
Telèfon 11655

L'AERIPORT DE BARCELONA

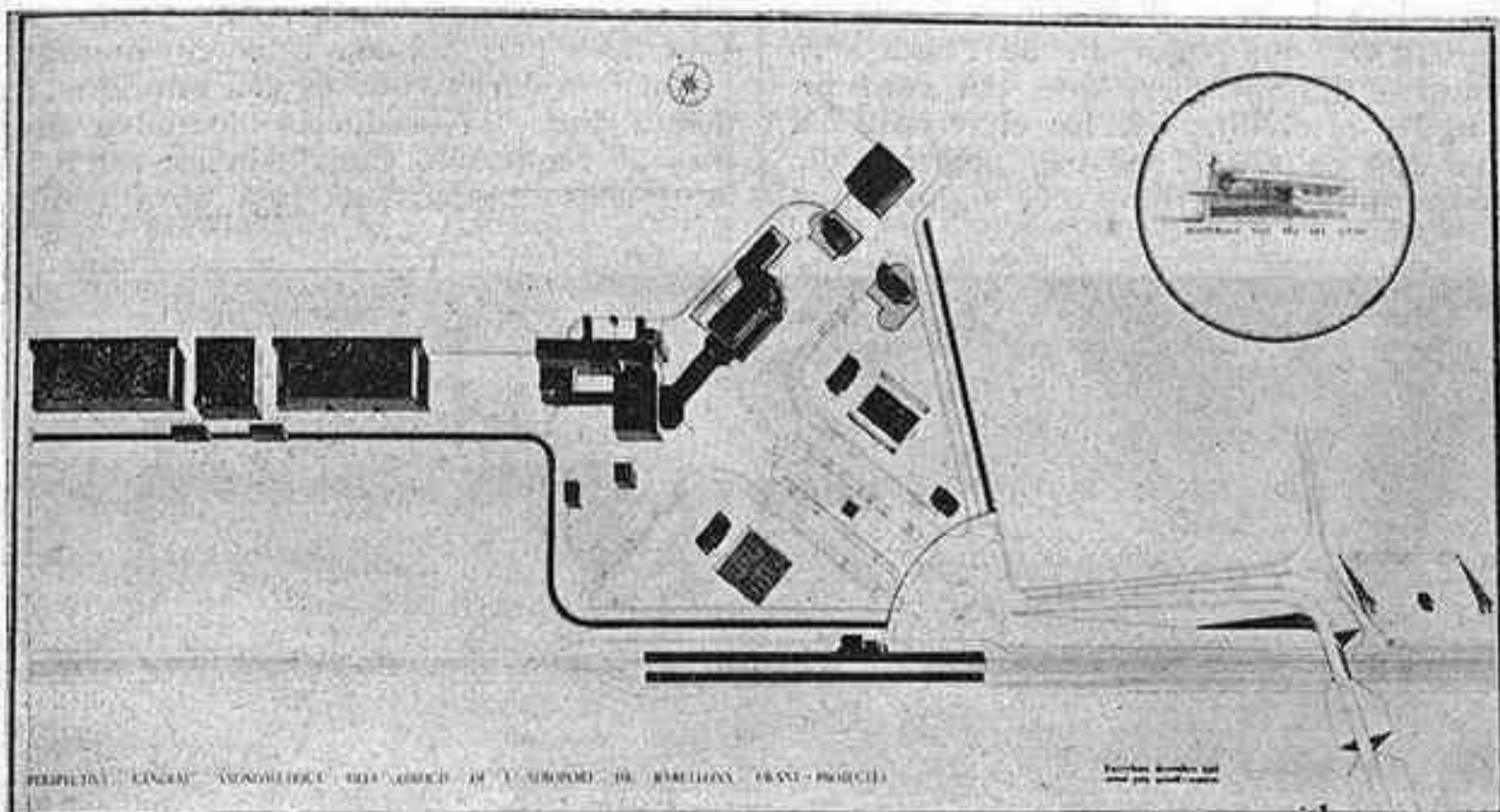
Un paper ben poc lluit

Em penso que la constatació és tan òbvia que no cal esforçar-se gens a fer-la. Els mitjans de comunicació per les rutes aèries tenen cada dia més importància i el desenvolupament que poden aconseguir fins és difícil de preveure donat el ritme accelerat amb què s'han succeït, i es succeeixen encara, els progressos en aquest ram.

Allò que en la nostra infància no era sinó un seguit de temptatives heroiques si no esbojarrades, després un entreteniment purament esportiu, trobava, en gran part a con-

lleugeresa inconcebible. Hom ha vist grups consistorials desentenent-se'n, tot i tenir un representant a la Comissió municipal de l'Aeriport, i deixant aquests en una situació ben poc aïrosa. D'altra banda, mentre per un cantó es gestiona la realització del projecte, per l'altre cantó ningú no es recorda, a l'hora d'aprovar uns pressupostos nous, que cal fer l'aeriport i cal mantenir-lo.

Tots dos espectacles no són precisament per donar una bona idea, ni de l'administració municipal, ni dels partits polítics que hi

Les edificacions en l'avantprojecte d'aeriport, d'A. Puig Gairalt

seqüència de la guerra, un seguit d'aplicacions pràctiques fins arribar a l'estat d'avui, que abunden els serveis aeris regulars en tot el món i la xarxa de comunicacions servint-se de la navegació aèria s'espesceix cada dia més.

Tots els països ho han comprès així, i s'han esforçat a mantenir, amb grans despeses sovint, tota la complexa organització que comporta el tràfic aeri.

Si, en algun cas, totes aquestes despeses i tots aquests esforços duen la segona finalitat, inconfessada, de comptar amb personal entrenat i instal·lacions i material adequats podent servir també, quan calgui, per a l'aviació de guerra, això no infirma en res la necessitat d'afavorir l'aviació civil, la importància de la qual és cada dia més gran.

Sense que nosaltres — vull dir els barcelonins — hi hàgim fet res, diverses circumstàncies contribuïen a donar a Barcelona la categoria d'un centre important quant a comunicacions aèries. Amb mals camps d'atterratge, allunyats pràcticament de la ciutat per llur difícil i incòmode accés, s'establiren diverses línies i se'n projectaven d'altres. Tot feia esperar que el dia que Barcelona comptés amb un camp adequat, el que té l'obligació de tenir donada la seva importància com a ciutat i com al centre de comunicacions aèries que la seva situació afavoreix, aquelles projectades línies alludides prendrien realitat i d'altres de noves se n'establirien.

No és cap exageració afirmar que per Barcelona un aeriport és una cosa de primera necessitat, i per tant semblava que tot el que tendís a proveir d'ell la ciutat, no havia de trobar sinó bona acollida i facilitats de realització. I no ha estat així, precisament.

S'havia aconseguit deixar sense efecte la tria dels terrenys d'Hospitalet — història tèrbola dels temps de la dictadura —, s'havia trobat un bon emplaçament reunint el màxim de condicions, es comptava amb un avantprojecte conscienciosos contra el qual no s'ha pogut presentar cap objecció de pes, s'havia resolt l'aspecte més difícil — l'econòmic — de la qüestió. L'oferta de la casa Zeppelin de fer de Barcelona el port de sortida europeu de la línia transatlàntica, i l'acceptació formal de l'oferta per part dels administradors de la ciutat, semblaven altres tants factors que decidirien la ràpida construcció de l'aeriport i del pal d'amarratge de dirigibles.

Quant a aquesta darrera qüestió, deixem de banda si l'oferta alemanya pot ésser una maniobra encaminada a tenir una base mediterrània, pel que pugui ésser en un futur que no és precisament de color de rosa, donada l'emolucada i poc tranquil·litzadora situació internacional. Aquesta temença, que ha acudit a l'ànima de persones suspicaces, no és pas inversemblant; així i tot, cal deixar-la de banda, perquè encara que Barcelona no sigui cap de línia de dirigibles, no per això s'impedirà que Alemanya tingui un lloc d'observació, o del que sigui, a la Mediterrània.

L'essencial és que l'aeriport es faci, i com més aviat millor. Es diu que no tot està perdut, i que potser avui s'arribi a un arranjament que en permeti la construcció.

Sigui com sigui, de moment, l'Ajuntament de Barcelona, a càrrec del qual havia d'anar l'execució del projecte, haurà donat un espectacle lamentable, i potser dos.

L'un, comproment-se davant de tot el món a construir un pal d'amarratge de dirigibles, amb tal fermesa que pertot arreu la casa Zeppelin ha escampat itineraris amb els dies de sortida de Barcelona.

L'altre espectacle, portant la qüestió connectada de la construcció de l'aeriport amb una

intervenció, que han deixat llurs representants a la Comissió, els quals han treballat plens de fe i d'entusiasme, en una situació ben poc aïrosa.

I, sobretot, perquè el paper poc lluit ha pres, aquesta vegada, una resonància que vessa dels límits no sols de Barcelona, sinó que s'escampa per tot el món. Mentre només es tracta de qüestions purament locals, podem passar bugada en família i cobrir les aparences. Però quan la incoherència, la imprevisió i la informalitat transcendeixen tan enllà, és tota la ciutat, gairebé tot el país, que fa un paper gens afavorit davant de tot el món.

Entre altres consideracions d'importància, aquesta de prestigi — que també fa el seu pes — hauria de provocar una saludable reflexió.

JUST CABOT

Mirant a fora

De rei a empassa-sabres

Un procés entre autor i editor ha atret l'atenció del públic sobre Othon Witte, un aventurer poc banal. Fins l'any 1912, aquest home havia fet de tot: venedor ambulat, cicerone, xarlatan, espia... Vetequí que tot d'una, trobant-se a Viena, va saber que Albània s'havia proclamat independent i ha ofert la corona a un general turc, el príncep Halim Eddin, que només espera l'aprovació del soldà. Witte — que no s'ha de confondre amb el príncep de Wied — es va adonar que tenia una vaga semblança amb el príncep turc, anà a Constantinoble, s'entengué amb alguns oficials que ja es veïen la carrera feta, i telegrafia a Tirana:

«El príncep Halim Eddin accepta i surt cap a Tirana.»

Abillat amb un magnífic uniforme, Witte desembarcà a Durazzo, on fou rebut per Essad paixà, i coronat rei d'Albània el 15 de febrer de 1913.

Al cap de quatre dies justos, algú féu córrer que aquell rei era un farsant, ex-espia turc, i Witte, descobert, hagué de fugir disfressat de pagès montenegrí. Al cap d'un temps, reapareixia per les fires, amb una baraca a la porta de la qual cridava:

«Entru, senyores i senyors! Per pocs cèntims veureu un autèntic rei europeu. Podreu estrènyer-li la mà sense augment de preu. Ocasió única! I després s'empassarà sabres davant vostre!»

No content d'aquest sol ofici, escriví les seves memòries, i al moment de passar comptes és quan han vingut les disputes amb l'editor; per les quals ha calgut acudir als tribunals. Per cert que l'aventurer Witte s'ha presentat a declarar vestit amb l'uniforme de rei d'Albània.

Hi ha jueus i jueus

Segons el Reggel, diari socialista de Bratislava, només els jueus pobres rebran en la campanya antisemita que els hitlerians estan duent a terme. A més a més, entre l'alta finança jueva alemanya, Hitler té simpaties perquè pensen que reduirà la classe obrera.

Paul Szende, autor de l'article, s'apuntala en el que va passar a Hongria en 1919, que només els funcionaris, els estanquers i els taverners jueus varen sofrir de l'antisemitisme. De banquers, no en va patir ni un.

La situació internacional i la iniciativa britànica

La situació internacional és talment crítica que qui vulgui esmerçar-se a millorar-la i trobar una possible solució als greus problemes que són sobre la taula, obté l'efecte perfectament oposat al que s'havia proposat, això és, crea major confusió i fa més

arribi a unes conclusions, que no siguin precisament les de declarar la fallida per insolvència dels deutors.

Però la veritat és que no es volen mirar les coses sota llur aspecte natural, sinó a través de vidres deformadors, i que cadascú voldria que els altres es sacrificassin, i, per una inconsciència o egoisme, ningú no és capaç de bellugar un dit per donar el bon exemple.

El primer ministre anglès s'ha traslladat a Ginebra — acompanyat, no cal dir-ho, de la seva filla —, a proposar un nou pla a la Conferència del Desarmament, que, segons el proposant, havia d'accontentar tots, i que, a l'inrevés, ha obtingut desaprovacions generals, encara que manifestades en forma impecable i estil diplomàtic.

***

Mac Donald, en substància, ha proposat a Ginebra de reduir immediatament els efectius — seguint un projecte complicat bastant capritxosament — i en cinc anys l'artilleria feixuga i lleugera. Amb aquesta proposta es miraria estranyament de satisfer les peticions alemanyes de paritat en els armaments, perquè els efectius alemanys haurien d'ésser doblats i els francesos reduïts d'un terç; a més a més, França hauria de destruir en cinc anys aquella artilleria que Alemanya no posseïx.

El que és més característic del pla anglès — i on es descobreix la vella Albí — és que no hi són esmentades per res les forces navals, les quals haurien de quedar tal com ara, o tot al més en l'estat previst per la Conferència de Londres i en les successives del març de 1913, que asseguraven la supremacia absoluta a la Gran Bretanya i concedien per fi la paritat naval a Itàlia, cosa que França ha rebutjat netament. Aquest reconeixement de la paritat naval a Itàlia explica l'acollida que Mac Donald ha tingut a Roma.

Ningú no pot dubtar que el cap del govern britànic sigui un home intel·ligent i fins ultramodern — ha revolucionat l'art oratòria anglesa —, que ha comprès que el seu famós pla ha nascut escanyolit i està destinat a seguir la sort de tots els altres fins ara presentats a Ginebra; després d'algunes inútils inhalacions d'oxigen, anar-se'n a l'altre món. Mac Donald aleshores ha arribat a la conclusió a què lògicament havia d'arribar: que és perfectament inútil de parlar de limitacions o reduccions d'armament si la situació europea no s'aclareix; si les bones relacions entre tots els Estats no esdevenen una realitat, realitat efectiva i no diplomàtica, ben entès.

Si Mac Donald ha oblidat la línia de conducta seguida per un gran predecessor seu — el liberalíssim Gladstone — pel que fa al poble italià tiranitzat per aquella «negació de Déu» que era el govern borbònic de les Dues Sicílies, i ha anat a Roma per estrènyer la mà i entrevistar-se amb qui com a tirà ha superat aquell govern, és que té esperances d'èxit. Es realitzaran?

Tot el nus de la qüestió resideix en una entesa cordial entre París i Roma. La tensió dels ànims ha arribat a un estat més acusat que mai. Però no és pas França que cal culpar d'aquest estat de coses. El Quai d'Orsay ha seguit una política tendent a eliminar malentesos i a renuar les antigues relacions amistoses.

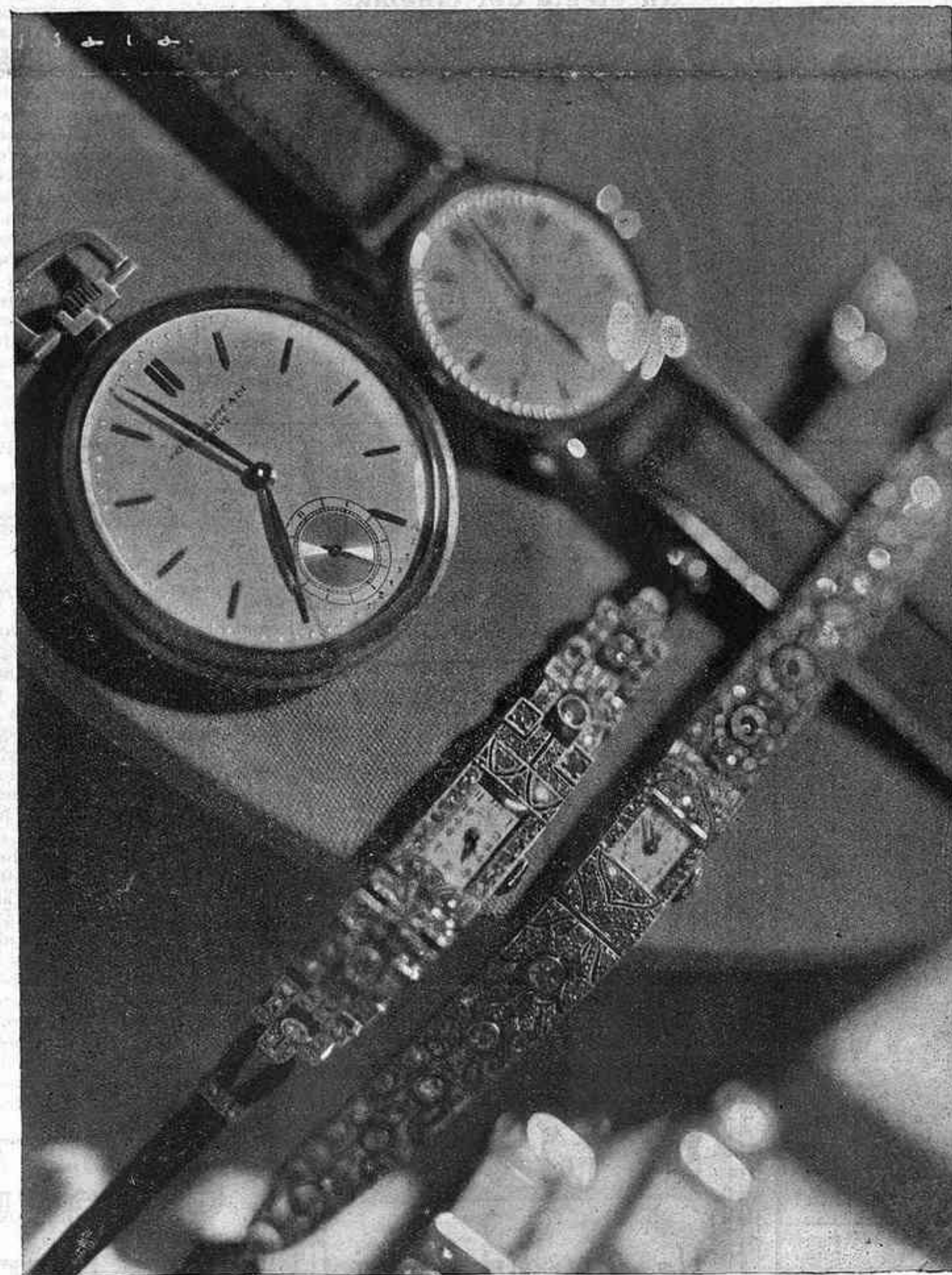
No es poden demanar al govern francès coses impossibles, com l'expulsió en massa o l'empresonament de tots els quatre cents mil italians antifeixistes que viuen a França, ni altres concessions a la Mediterrània, l'equilibri de la qual fou regulat per França i Itàlia abans de la guerra, quan es decidí que Itàlia ocuparia la Tripolitània i la Cirenaica, en compensació del Marroc ocupat per França, la qual, admetent després Itàlia a l'administració internacional de Tànger, li donà encara una prova d'amistat, perquè en els acords precedents s'establí que la dita administració pertocava només a Anglaterra, França i Espanya.

Pel que fa a l'altre punt neuràlgic de les pretensions italianes, és a dir, que França es desinteressi de l'Adriàtic, deixant a Itàlia tota llibertat d'acció, els suprems interessos de la pau constreñen França a no apartar-se de la línia de conducta seguida fins ara.

Si es volen sospesar bé les coses, cal reconèixer que entre París i Roma no hi ha dissensions profundes, però Mussolini s'ha lligat massa amb Alemanya i amb Hongria, i aquests lligams li retallen la llibertat d'acció que avui li caldria.

TIGGIS

Tothom pot dur rellotge... Però només les persones de bon gust troben la manera de convertir-lo en una joia exquisida

J. ROCCA

JOIER

Rambla del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

Companya Catalana de Tramvies

El Consell d'Administració d'aquesta Companya convoca als senyors accionistes a la Junta general ordinària prescrita per l'article 20 dels Estatuts, per al dia 24 del corrent mes, a les onze del matí, en el domicili social, Ronda de Sant Pau, 43.

ORDRE DEL DIA

Aprovació del Balanç i Comptes de l'exercici de 1932.

Els dipòsits d'Accions s'admeten a la Caixa social tots els dies laborables, de nou a dotze del matí, fins el dia 22 de l'actual.

Barcelona, 15 de març de 1933.

El President del Consell d'Administració,
ALFRED ARRUGA

Societat Tramvia de Barcelona Eixample i Gràcia

D'acord amb l'establert a l'escriptura d'emissió de les Obligacions al 4 per cent d'aquesta Societat, el dia 1 d'abril propinent es farà el sorteig número 20 de les 80 Obligacions de l'emissió de 18 d'abril de 1913 que correspon amortitzar aquest any.

El sorteig serà públic per als senyors tenidors de títols, i es verificarà al domicili social, Ronda de Sant Pau, 43, a dos quarts d'onze del matí de l'expressat dia.

Barcelona, 15 de març de 1933.

L'Administrador-Delegat
ALFRED ARRUGA

EL CINEMA

Avui sessió «Mirador»

Aquesta nit, al cinema Fantàsia, MIRADOR presenta el film de Mervyn Le Roy, *Sóc un fugitiu*, l'interpret principal del qual és Paul Muni, el que també fou protagonista de *Scarface*. La pel·lícula és treta d'un llibre autobiogràfic de Robert Elliot Burns, que ja quan aparegué, fa pocs anys, produí als Estats Units una gran sensació, renovellada en ésser traslladada a la pantalla les aventures del presidari que, al cap de tantes peripècies, ha aconseguit refer la seva vida, com, segons les notícies que donava l'autor de la

cal repetir, ja que és prou coneguda pels nostres constants lectors i amics. Ells saben prou bé que hem procurat sempre atendre primer que res l'interès artístic i qualitat dels programes. Per la nostra banda, podríem afegir que hem deixat de presentar diversos films que se'ns han proposat, no considerant-los d'un caràcter prou encaixat amb la tònica de les nostres sessions, malgrat que des d'un punt de vista de receptació no ens hauríem hagut pas de dolre d'incloure'ls en les nostres sessions. Però hem cregut

Una escena de «Sóc un fugitiu»

traducció francesa del llibre, explicàvem en el número anterior.

A tot arreu on s'ha projectat, el film ha aconseguit aquell doble èxit que de vegades és tan difícil d'obtenir. Ha meregut la lloanca de la crítica intel·ligent i independent, i així mateix ha trobat també un èxit en el gran públic. I això sense recórrer als procediments i trucs tan pròdigament esmerçats quan es vol commoure la més superficial sensibilitat.

Malgrat l'efecte que *Sóc un fugitiu* ha fet en el seu país — on l'efecte causat prenía un doble interès —, malgrat la denúncia que implica del sistema penitenciari de l'Estat de Geòrgia, no es tracta pas d'un film que pugui anomenar de tesi — ni que tan sols es pugui titllar de tendencios.

Gairebé diríem que és un film documental, però amarat d'un tal sentit d'humanitat que, sense que el director s'hi arrepengís, la denúncia es desprèn purament del que conigna el film, que no vol abandonar mai l'objectivitat per a substituir-la per la propaganda i la soflama declamatori, la qual té sempre l'inconvenient d'espantillar els millors films als ulls de les persones sensibles, encara que hi trobin un acord entre les seves idees i les que la pel·lícula pretén defensar.

Estem persuadits que amb aquest film seguim mantenint-nos dins el to de les sessions MIRADOR, la història de les quals no

sempre que tant com a nosaltres mateixos, a la garantia que volem que constitueixi l'aval per part nostra d'un film o del que sigui, ens deviem a la confiança que ens ha demostrat sempre un públic afinat i coneixedor, a la creació del qual ha contribuït en tan gran part la nostra actuació.

El temps transcorregut des de la darrera sessió MIRADOR — presentació de *Noies d'uniforme* — fins a la d'avui, no vol dir de cap de les maneres que entre la presentació de *Sóc un fugitiu* i la pròxima hagi de passar un lapse de temps semblant. Al contrari. Des d'ara anunciem que presentarem el film *Topaze*, tret de la famosa obra teatral de Pagnol, pel·lícula rodada sota el control de l'autor i en la qual Louis Jouvet té el paper de protagonista.

Potser hem de dir des d'ara que *Topaze*, més que una obra cinematogràfica en sentit estricte, pertany al gènere del teatre filmat. Així i tot, abunda prou en valors cinematogràfics i, sobretot, el diàleg és d'una tal qualitat, que l'espectador s'hi lliura i no troba ni un moment en què el seu interès llanguixi.

No podem, encara, precisar exactament la data en què *Topaze* serà projectat per primera vegada a Barcelona; només podem avançar que la seva presentació tindrà lloc el mes vinent.

PANORAMA

Sobre «Sóc un fugitiu»

Parlant de *Sóc un fugitiu*, que MIRADOR presenta avui, Philippe Soupault, del qual no ja la competència, sinó la independència no són un dubte per ningú, ha escrit a *L'Europe Nouvelle*:

«L'actor que interpreta aquest film ha fet una creació remarcable. Mostra en el seu paper una puixança i una sobrietat que cap actor no ha igualat a la pantalla. Millor encara que en *Scarface*, sap commoure'ns i emocionar-nos amb mitjans senzills i evitant la grandiloqüència. D'altra banda, el postor en escena, que certament ha estat influït pels films russos, ha servit admirablement el seu interpret. En les escenes tràgiques tant com en les persecucions o els desenrotllaments, no insisteix mai. És un film, en una paraula, que és del tot oposat als models sempre idèntics preferits pels directors i la majoria de postors en escena de Hollywood. A dir veritat, és indiscutiblement el millor film que ha estat rodat als Estats Units des de fa uns quants anys. Imposat als productors per l'actor Paul Muni que volia jugar el paper, *Sóc un fugitiu* ha obtingut, amb sorpresa general, un èxit fulminant.

«I aquest èxit és merescut. És un gran encoratjament per als postors en escena audaciosos.»

Un argument d'Edgar Wallace

L'última cosa en la qual treballà el popular novel·lista anglès Edgar Wallace, fou un argument per a la R.K.O. titulat *King Kong*. *King Kong* és un fabulós simi prehistòric, miraculosament sobrevingut, a l'edat de cinquanta metres, que un dia es presenta a Nova York. Allà, en fa de crespes. Estavella autos contra la façana d'un banc, esbòtza un pont de tren a cops de puny, i, perseguit, s'enfila dalt de l'Empire State Building, on una esquadra d'aeroplans ha d'anar a metrallar-lo.

Hom diu que l'important d'aquesta pel·lícula són els trucs enginyosíssims a què han recorregut els realitzadors, els quals són Cooper i Schödsack, autors de *Chang* i de *Rango*. Quant a la sonorització, ha hagut d'ésser una mica imaginària, sobretot pel que fa als crits de les bèsties prehistòriques, de la veu de les quals no queda cap testimoni.

Després de tot això, veurem si el film val la pena o es tracta, com algú ja ha escrit, d'una fanfarronada.

Un efecte del cinema

«El cinema ha canviat la nostra manera de veure el món. L'ha desintel·lectualitzat, m'ho temo. Ja no arribem davant dels éssers o els horitzons amb pensaments, sinó amb imatges que es reporten massa rarament a uns pensaments profunds perquè aquestes surten soles, si no les sollicitem. Els adversaris del cinema — perquè encara n'hi ha — exultaran davant d'aquesta constatació. Però crec que serà un triomf provisional. En aquest moment, assistim, sense adonar-nos-en, car a penes analitzem la influència del cinema sobre el nostre esperit, al naixement d'una concepció intel·lectual nova. En som a la primera fase, aquesta fase primitiva on tot és en estat simple: la imatge crida la imatge. Però això només és un començament. I serà interessant de seguir l'evolució d'aquesta concepció. El cinema encara està carregat de misteri. S'ha dit que el seu descobriment és tan important com el de la impremta. D'antuvi, aquesta afirmació ha fet somriure. A poc a poc hom s'adonarà que era veritable.»

(De René Bizet a *L'Intransigeant*.)

Vegeu a la pàgina 8 les bases del Concurs «Mirador»

Un film dirigit per
GEORGE JACOB
que «L'Opinió»
presentarà en sessió
especial al
FÈMINA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Alguns films a remarcar

«Cadets»

Està dins la llei de les coses que l'Alemanya vençuda, l'endemà de la guerra, es sentís derrotista i presa d'amarg pessimisme. Eugenio d'Ors ha pogut dir de l'obra sensacionalista de Spengler, que era com un sabotatge a la civilització. En el terreny del cinema que és ara el nostre, podríem dir també que molts dels films més significatius

Peter Kreuder ha compost uns números de música que s'intercalen en el curs del film sense ordre de convencionalisme. Document sincer d'una psicologia real, ficció original obra d'un artista creador, sigui el que sigui, *Cadets*, a part del seu valor cinematogràfic, és un film curiós, que es veu amb gust; que delata dintre la producció alemanya símptomes de renovació. Com deia un crític, heus aquí sense pretensions una obra composta

Trude von Molo en «Cadets»

rodats a les portes de Berlín, són actes de sabotatge a l'alegria, a l'esperança. No cal anar a cercar els casos extrems, per veure en molts films germànics actes de ressentiment, sadolls molts d'ells de melancolia i a frec sovint del fang i de la pols. Per això el cinema alemany no ha pogut batre mai el cinema americà, en el terreny de la popularitat, per la simple raó que el poble és amic de l'alegria, de la fe, del triomf de la justícia.

La producció alemanya pot cercar en el record d'una història gloriosa motius que sonin més gaiament (*Concert històric*), com pot decidir-se, ja en termes més generals, a esforçar-se a pensar d'altra manera i petjar atmosferes més salubres, com és el cas tan remarcable que ens ofereix *Per la llibertat*. Si film alemany vol dir feixuguesa, atracció pels temes malsans, afició pels climes tèrbols, *Per la llibertat* ahir, avui *Cadets*, heus ací films que s'emancipen de la regla. Celebrem-ho!

Cal cridar l'atenció de *Cadets*, abans que tot, naturalment, per la seva valor intrínseca, però també per sortir al pas de la desorientació que el títol podria provocar en més d'un lector. No és ni una opereta ni una insolent parada de militarisme, que en els moments presents fóra doblement antipàtica. Res d'això. La crítica de fora ha coincidit a expressar la seva sorpresa davant de *Cadets*. Inquietud, sorpresa agradable? *Cadets* fa un so nou dins la producció germànica corrent. El protagonista és un descendent d'una família de militars que no sent gens la vocació de la caserna; la seva passió central és la música. I en aquella caserna no hi ha ni ombra de la fèrria concepció prussiana de la disciplina que veiem en *Noies d'uniforme*. És quelcom de molt més amable el que allí impera.

El director del film, George Jacoby, ha sabut plasmar amb emoció la vida intrínseca, però animada de menuts incidents, adés agres, adés dolços, dels adults que a la caserna de Lichterfelde es preparen a la carrera militar. Escenes que poden recordar, algunes, passatges de *Noies d'uniforme*, encara que un paral·lisme, com va voler establir el cinema Marivaux en estrenar el film a París, no fóra del tot escaient, per tal com els dos films es mouen en direccions ben diverses. Escenes de festa, un Nadal emocionant dins les parets del correccional, els petits actes quotidians, Jacoby ha fet una bona tasca amb aquest material d'una vida en col·lectivitat. Quant a aquest tema, hi ha l'anècdota psicològica prou interessant dita, anècdota digna, molt hàbilment desenvolupada, que dóna un interès sostingut a tot el curs del film. En el capítol de la interpretació, cal ésser just reconeixent que és immillorable. Albert Bassermann en el paper de veterà de la milícia, Trude von Molo, la seva muller, actriu d'una bellesa meravellosa i Franz Fiedler, el fill, vehement, profundament espiritual, fan un triptic impagable.

amb quadros estrictes, nets», i sobretot «sense fullaraca».

Tres estrenes

Esperàvem impacients la reaparició de Clara Bow. *Sang roja*, el seu nou film, debutà d'una manera esplèndida amb una calçada de pells roges, per llanguir tot seguit sense ànima. En el pòrtic del film llegim les paraules de Jehová: «I portaré la meua venjança fins a la tercera generació.» El film vol il·lustrar aquestes paraules mostrant en la vida plena de doloroses calamitats d'una noia, les conseqüències d'una vida de disbauxa d'un avantpassat d'ella.

En *Emma*, Clarence Brown amb un tema força original dins els cànons cinematogràfics, ha volgut bastir un film imitant a estones la gran manera de King Vidor, sense reeixir-hi del tot. El seu film aconsegueix, en canvi, l'emoció fàcil del públic, amb uns mitjans no pas del tot sincers, ni recomanables. Res ens desplaui tant, com servir-se dels bons sentiments per emocionar la gent.

De pura sang, que s'estrena demà, és un film notable. Els amics dels espectacles sensacionals hi veuran una cursa que recorda la de *Ben-Hur*. Els amics de les emocions delicades han de trobar-hi força passatges amaratats de tendresa, poesia, paisatges copats dins una autèntica expressió lírica i que rivalitzen a estones amb certes imatges rurals d'*Allèluia*. Una fotografia impecable, una tècnica precisa, obra del director Charles Brabin.

COLISEUM

Un film d'art
i de bon humor

Director: Frank Tuttle

Film basat en una simfonia musical, ens presenta una nova escola d'art :: Per primera vegada la imatge al servei de la música.

Es un film Paramount

AVUI A
TIVOLI

CATALINA
BARCENA

FOX

PRIMAVERA
EN
OTOÑO

RAOUL
ROULIEN

EN
EIPANOL

SALO CATALUNYA

AVUI I TOTS ELS DIES
Richard Barthelmess

Su gran sacrificio
i
En baja forma

per Douglas Fairbanks Jr.

Un programa

WARNER BROS - FIRST NATIONAL

Concurs «Mirador»

BUTLLETÍ DE VOTACIÓ

Signatura

Ompliu aquest butlletí amb els quatre films que cregueu millors i remeteu-lo signat clarament a la nostra Redacció.

EL TEATRE

LA RENAISSANCE TEATRAL

Ni dubtes ni imprecisions

L'autor de la lloança a Josep M. Arnau ha cregut pertinent de replicar a les objeccions per mi formulades al seu article inserit al número 208 de MIRADOR. Tot fa creure que mou a Josep M. Miquel Vergés el desig nobilíssim de penetrar els múltiples aspectes de l'armadura escènica renaixentista, feina plaent de debò, per a ajudar a la qual sempre faig un. La rectificació que ha motivat el seu darrer article no tenia, precisament, més finalitat que la d'exemplar l'òrbita dibuixada per les nombroses plomes que per espai d'anys i panys han sucet en la infantesa del teatre català. El meu aclariment es remuntava al període que va des del febrer de 1864 a l'abril de 1866, espai, crec jo, que correspon amb justesa a l'aparició de Frederic Soler. Josep M. Miquel situa els fets entre el febrer de 1864 i l'abril de 1865, moment de l'estrena de *Tal faràs, tal trobaràs*. Admetem la delimitació, per bé que redueixi un xic massa el panorama.

José M. Miquel ve a dir, en substància, que les obres estrenades dintre del moment per ell escollit, no compreses en el capítol de les *gataades*, manquen del valor que jo em penso, quan és el cert que no m'he pronunciat sobre el mèrit de cap comèdia. Precisa-ment, vaig abstenir-me de valoritzar, com d'escaldar-me. En el meu treball són constata-tes, objectivament, uns fets. La balança capaç de pesar la producció que hem desem-plantat, no em toca a mi de manejar-la.

La sola cosa que m'interessa és de restablir la veritat. Demostrar que ultra les *gataades*, comptat el teatre català en el seu moment inicial amb quantitat d'obres de caire divers, respectables, si més no, per la intenció que les animava. La circumstància que Pau Estorch estampés *La Tutetes de Mallo*

sota una denominació més o menys facecio- sa, que s'emparés darrera d'un pseudònim, no priva que estrenés l'obra com a comèdia de costums catalanes. Tampoc la curta ressonància feta al voltant de l'estrena de *La festa del Santuari* desment que es tracti d'un drama en tres actes. Per ventura no corren de vegades en els èxits un seguit de factors aliens al mèrit de les obres? De la de Marinello, que a la temporada de 1894-95, i després d'una colla d'anys de no escriure pel teatre, lliurà o prometé una producció a l'empresa del Novetats, no se'n serva a ho- res d'ara altre antecedent que el títol i el fet de la seva estrena.

Tot el que resta apuntat i més que podria dir, demostra que fins admetent que l'evolució de l'art dramàtic a casa nostra s'hagués iniciat dintre el terme curtíssim fixat per Josep M. Miquel, tindriem sempre onze títols pertanyents a obres de filiació diferent, per vuit *gataades*. Davant d'això, tan clar que no necessita suport, les hipòtesis i les interpretacions personals no valen res. L'homenatge de Josep M. Miquel a Vidal i Valenciano, retut a instància meua, em dona la raó en aquest punt. Possiblement arribarem Miquel i jo a noves coincidències.

Per la resta, no hi ha en la naixença del teatre català confusions ni dubtes de cap mena. Penso, al contrari, que està tot perfectament escatit i concretat. Manca solament que els qui parlen en públic de l'assumpte es convincin de la necessitat que tenen d'assabentar-se. L'article mateix de Josep M. Miquel, que tants d'autors i tan- tes d'obres anomena, es ressent d'algunes faltes, verament de dolores. Anotaré les principals, car no m'agrada oficiar de Mestre Tites.

Francesc de Sales Vidal estrenà l'any 1864 a Vilanova.

Pau Pi, que hem de suposar un pseudònim, no estrenà fins el 1865.

Manuel Angelon, que els anys 1856 i 58 es presentà com a autor dramàtic, no rein- cidí fins el 1876.

Diu Josep M. Miquel que dintre del període per ell marcat — 24 de febrer de 1864 a 4 d'abril de 1865 —, altres autors estrena- ren comèdies i sarsueles que es representa- ren a l'Òdeon, al Prado Catalán, al Jardín de las Delicias, al Tivoli, al Romea... M'agradaria de saber a quins autors i a quines obres alludeix. Tingui's present que tot el que no sigui puntualitzar contribueix a fomentar el galimatias de què Miquel, com tants altres, es queixa.

En l'article que m'ocupa es diu ésser el pseudònim, tan estès entre els autors que infantaren el teatre català, un mitjà del qual es valien aquests per a palear la poca estima en què tenien llur producció. A honor de Josep M. Arnau, s'afegeix que no n'em- prà mai cap. Estimo un deure d'oposar a l'asserció la següent prova:

La primera obra catalana d'Arnau fou estrena- da com original d'un cèlebre poeta català que desitja guardar l'incògnit. Per la segona i la tercera emprà Arnau el pseudònim Jeroni Tafanell. Si l'adopció d'un nom postís tingué l'abast que Miquel imagina, caldria pensar que no cospà Josep M. Arnau la transcendència del moment.

En altre lloc de MIRADOR afirma encara Josep M. Miquel que la comèdia *Lo Rey Micomicó* va ésser representada a Barcelona l'any 1838. Per mi seria d'un interès extraordi- nari saber el teatre, i la companyia que va fer-la. Vol dir-me en quin llibre ho ha trobat? Li restaré força agraït.

JOSEP ARTIS

Cent anys de retrat femení català

Exposició organitzada per "MIRADOR"

Inauguració: 15 d'abril

Galeries Laietanes

Corts Catalanes, 613

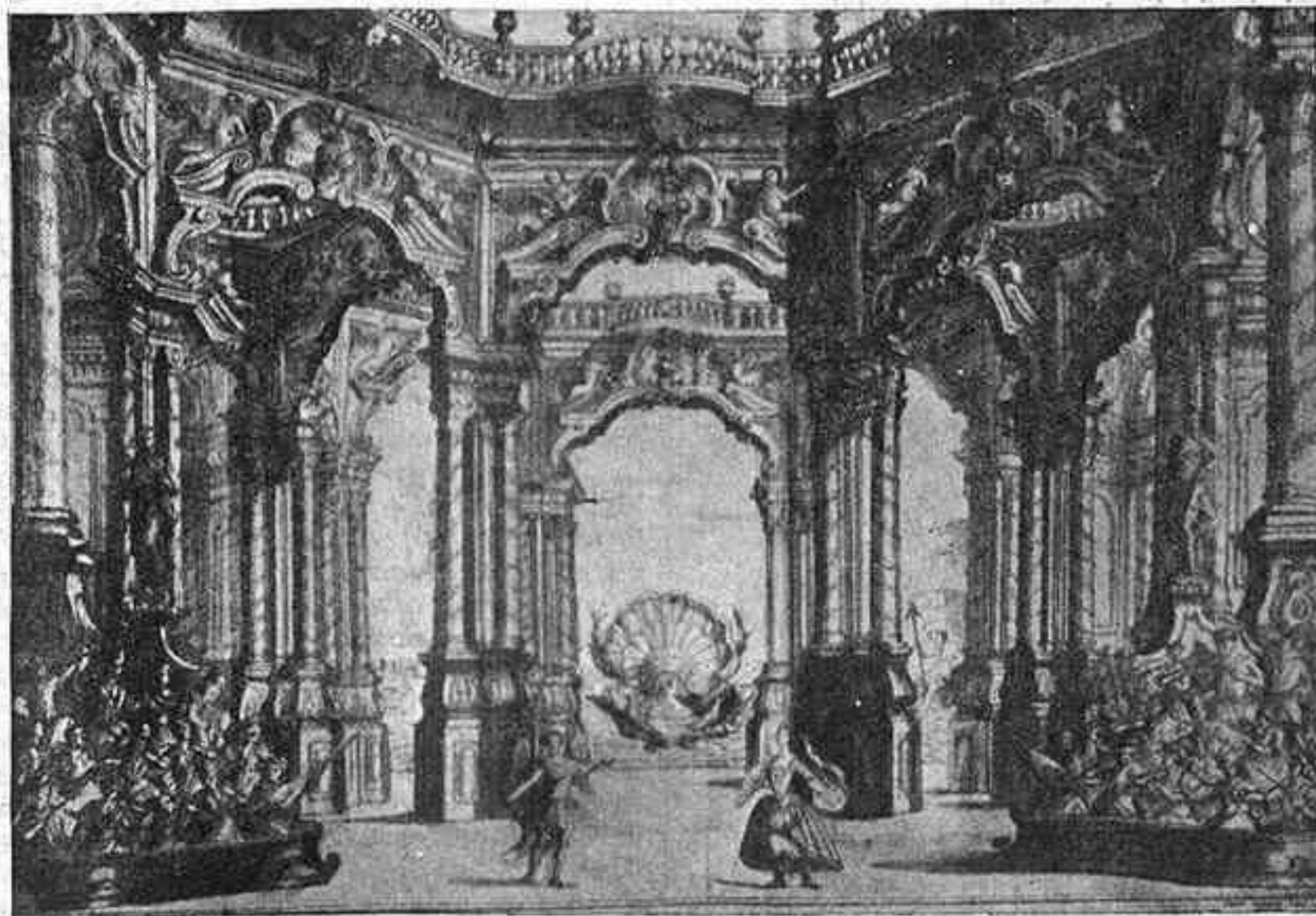
Diatriba contra l'òpera

L'òpera és el terreny en què, fa més de tres cents anys, s'intenta la reconciliació de dues muses: Poesia i Música. Regió dubtosa on el bell i el lleig, el ver i el fals es barregen d'una manera molt estranya.

Tota art neix quan una classe superior o un home de geni recullen l'art popular per a perfeccionar-lo. Així les nobles famílies d'Atenes cultivaren el ditirambe de Bacus, festa primitiva camperola; Esquil transformà el teatre de Tèspis per a fundar la tragèdia grega; Shakespeare s'aprofità dels

El cor, encara que pres de la tragèdia grega, no té a l'òpera el mateix caràcter que allí tenia. En la tragèdia grega era un factor essencialíssim, tota l'acció es reflectia en les seves evolucions plàstiques i els seus himnes solemnes. Era la veu de la naturalesa i del destí.

A l'òpera, el cor és una multitud bigarada d'uniformes estranys, que canta i gestu- lica amb una tal igualtat de moviments, que ens figurem trobar-nos en presència d'un cos d'armes.

De l'òpera italiana «Ipermestra» (Florència, 1658)

dramas populars anglesos per a la seva obra i Molière transformà les antigues comèdies dels *clerics de la basoche* (passants de la cúria). Si l'òpera hagués nascut dels drames litúrgics de l'Edat mitjana, tal vegada hauria pres una altra forma; però l'òpera nas- qué als salons de l'aristocràcia florentina i lombarda dels segles xv i xvi, en les corts brillants de Llorenç de Medicis i de Galeazzo Sforza, no en l'atmosfera fecunda i ingènua del poble. Una base fictícia, un esperit superficial presideixen doncs la seva fundació, i per això el seu fracàs.

Tota obra d'art és i ha d'ésser, com tota obra de la naturalesa, un organisme complet. En l'òpera, sense la unió profunda de la trama poètica, acció i trama musical, no hi ha obra d'art, i aquesta unió no ha arri- bat mai a realitzar-se.

Alguns esforços s'han fet per tal de reduir la música a la seva veritable funció — secundar el poema, expressant per mitjà de motius dominants d'orquestra i les seves diverses combinacions, les intencions secretes i els mòbils inconscients dels personatges, sorprendent-ne i revelant-ne els sentiments en llur naixement misteriós i fortificant l'interès de la situació —, així com per tal d'evitar els abusos que la vanitat dels cantants i l'excessiva complaença dels autors havien introduït en l'òpera italiana; esforços encaminats a acostar-se a la realitat dramàtica i que resultaren estèrils ja que el gènere recaigué en el seu pecat original.

Rameau i Gètry, primer, i Glück, després, gairebé assoliren, per mitjà de l'harmonia i melodia modernes, la resurrecció de la gran tragèdia. Els seus deixebles Mehli i Spontini, i més tard Mozart i Weber, es mantenen a gran altura i fins aporten noves riqueses. Però, després d'ells, l'òpera recau en la seva ostentació pretensiosa, tirania del luxe i recerca de l'efecte amb menyspreu de la veritat.

Lluny de mi la idea de negar les belleses parcials que abunden en moltes òperes. Certament que l'obra d'alguns mestres ens sub- juga a moments, però aviat tornem al caos que origina la barreja dels artificis més vul- gars amb les més altes aspiracions de l'ànima.

En els seus orígens, l'òpera es componia de tres elements: melodia, recitació i cors. La melodia, presa d'aires populars, portada a l'escena transformada en ària d'òpera i adaptada a paraules i a situacions qual- sevulla, era fora de lloc.

D'altra banda, una peça no podia ésser constituïda només d'àries. Per petita que fos callia una acció que s'havia d'indicar. Entre les parts vocals, àries, cors, duos, etc., els actors havien d'explicar el motiu de llur acció, i per no llevar caràcter musical a aquesta part de l'òpera s'inventà el recitatiu.

En ell van creure els inventors trobar la melopea de la tragèdia antiga, sense tenir en compte que la declamació grega depenia del geni i de l'harmonia íntima de la llengua hel·lènica, mentre que l'harmonia moderna porta una melodia nova, de la qual la cançó popular només és una mostra, i han de passar molts segles abans d'adaptar aquesta melodia a les exigències del drama. Aquest recitatiu *secco*, acompanyat d'alguns acords, més parlat i mig cantat, és en realitat el que hi ha de més monóton a l'òpera.

La presència del tenor i de la triple acaben de desconcertar l'espectador. Què hi vénen a fer? Tant li fa! Canten bé i tenen tan poc a dir-se, que es giren contínuament al públic, i en això els imita el cor, que només adquireix naturalitat quan expressa una emoció popular sota el cop d'un gran esdeveniment.

Aquesta mescla de sublim i de vulgar sembla ésser el segell característic de l'òpera. Abans d'alçar-se el teló, en començar l'orquestra, ens sentim transportats per una melodia trista dels violoncel·ls; tot d'una, una fanfarrina de trompetes ens fa sentir guer- rers, quan els violins ens sorprenen amb un aire de ball, i, per acabar de desconcertar- nos, un galop a gran orquestra acaba l'obertura.

Deia Dufresney, parlant de l'òpera: «Aquest país de gent rara, que parlen cantant, caminen ballant i, sovint, fan totes dues coses quan menys ganes en tenen.»

Cal reconèixer que, des del segle passat, els esperits seriosos han deplorat la falsat del gènere i la seva influència deplorable sobre la cultura estètica. Els que accepten l'òpera com un mal necessari, com un gènere consagrat pel temps o com una convicció útil, s'imposibiliten per endavant tota llibertat de judici; però col·locant-se en el punt de vista de la veritat dramàtica, de l'art elevat, distingirà immediatament el ver del fals.

Hi ha alguna cosa més perillosa que el que és dolent, i és la barreja de bo i de dolent. Allò primer només fa mal a les ànimes vulgars; això segon emmetzina també les bones, i tal és l'efecte que ha aconseguit l'òpera des de fa tres segles.

Nota. — No cal dir que existeix un compositor que, venent grans dificultats, es separa completament de l'exposat i per això mereix un capítol a part. Em refereixo a Wagner.

DE CARLO.

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PUBLIC CINEMA
Passatge de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
Sessió a dos quarts de quatre. A les sis, sessió especial, numerada a 2 pessetes l'entrada
REPORTATGES CINEAC
Noticieri Fox Sonor
Inauguració del Noticieri Espanyol Sonor
Montserrat i Falles de València
CATIFA MAGICA
Faràndula en el Mississipi

LA MUSICA

Els Quartets de Beethoven

Un oasi dintre el desert musical de Barcelona. L'audició íntegra dels quartets de Beethoven. L'Associació Íntima de Concerts i la de Música de *camera* enguany han proporcionat als barcelonins l'ocasió de posar-se en contacte amb la part millor de la producció del mestre: els seus meravellosos quartets de corda.

En ells Beethoven, tan intens com arreu, troba el mitjà d'expressió més adequat per a vessar-hi tot el seu pensament musical. I es comprèn. El diàleg apassionat que es jugava dintre l'ànima de l'autor havia d'expandir-se com enlloc dintre el més dialogant dels conjunts instrumentals. Car el quartet de corda és diàleg pur. No hi ha el color de l'orquestra. No és, com el piano, un solista polifacètic. Les petites agrupacions d'instruments de fusta són massa decoratives: la frase va massa lligada amb la qualitat de l'instrument; ve condicionada en absolut per exigències sovint de mera execució. En canvi l'instrument de corda dona el concepte en ell mateix, sense posar-hi ni afegir-hi. Comparant la mateixa frase dita pel violí o dita per la flauta, us adoneu que en el violí gairebé no hi ha més que la frase, i en la flauta hi ha la frase i la flauta. En una paraula: El violí és més intel·ligent.

Per això l'estil de Beethoven, fet tot ell a base de vida interior, de «concepte» musical, s'adapta al quartet de corda fins al punt que sovint us entra el dubte de si és el compositor qui pensa o bé el quartet. És evident que, en el seu monòleg intern, quan Beethoven projectava les seves obres i se li apareixien les idees, era en forma de conjunt format de quatre veus, cadascuna amb vida pròpia.

Tota la vida de l'autor hi passa. Des del Beethoven alegre, un xic descordat, fins a l'obstinat pensador, al feixuc minaire de la realitat. Des de les composicions muntades damunt el joc monòton de tònica i dominant, només salvades per la vehemència, fins a les polifònies més destrocades, on cada voluntat va pel seu cantó. Ací Beethoven tan aviat es decanta pels esquemes nets i simètrics — música quasi automàtica — com, al contrari, engega llargues fluències orgàniques de musicalitat, sense començament ni acabament, com trossos d'una meditació, donats a l'atzar, almeines que el seu geni es digna fer als profans, sense pendre's gens la molèstia d'endrecar-les o amenitzar-les.

En els seus quartets hi ha tot el món interior de Beethoven, que és com dir molta part d'aquest món i bastant de l'altre.

ROSSEND LLATES

URQUINAONA

TELEFONOS 25627-24513

DEMA ESTRENA

CLARK GABLE

ERNEST TORRENCE
MADGE EVANS

DE PURA SANGRE

UN FILM AL AIRE LIBRE
UNA PINTURA ALFRESCO DEL TURF

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

AVUI
a les deu de la nit
al cinema

FANTASIO

en sessió

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLITICA

presentació del film

SOC UN FUGITIU

Amb

PAUL MUNI

DIRECTOR

MERVYN LE ROY

Es un film

Warner-Bros
First-NationalELS MILLORS
MATERIALS PER A LA
CONSTRUCCIO SON ELS DE

URALITA

BARCELONA: Plaça Antoni Lòpez, 15 - Telèfon 16553

LES LLETRES

UN ASPECTE DE LA RENAISSANÇA

Els primers periòdics catalans

II

Després de la desaparició de *Lo Verdader Català* no es publica cap més periòdic fins a l'any 1865: és *Un Tros de Paper*.

Vint-i-dos anys sense una publicació periòdica catalana, justament quan en altres aspectes s'intensifica la noble tasca de ressorgiment lingüístic, és avui una cosa difícil de comprendre. L'ansia que domina escriptors selectes com Balaguer i Rubió i Ors, no té prou empenta per a crear un periòdic i no obstant això, *El Català*, diari de quatre pàgines amb suplement literari els diumenges, és Balaguer el que hi porta la més gran iniciativa i el que, segons sembla, replica a *El País*, diari madrileny, quan en una correspondència de Barcelona diu: «que la premsa — es refereix als catorze periòdics que en castellà sortien a Barcelona — anda en manos de hombres de escaso saber en su mayor parte y que si saben algo no es castellano». Sembla que això hauria pogut motivar la transformació d'*El Català* en diari català, o almenys una resposta animada de l'esperit patriòtic que tantes vegades traspua en les poesies, en els treballs literaris i històrics de Balaguer, i que féu dir a Ruiz Aguilera en un judici crític d'*Esperances i Records*: «Seria menos catalán Balaguer si hubiera escrito sus poesias en lengua castellana? No; pero en cambio sería más español.» *El Català* únicament s'afanya a contestar: «Esto es más que una gratuita suposición, es una calumnia.»

Cal assenyalar també *La Violeta de Oro*, *El Conseller*, *La Corona de Aragón*, *El Genio* i altres periòdics que, animats d'una lleu tendència regionalista, segueixen no obstant la rutina i no se'n lamenten mai. Sembla tanmateix que el periodisme català no ha de manifestar-se. Rubió i Ors, Mañé i Flaquer, Josepa Massanés, Falguera i altres, col·laboren en castellà a aquests periòdics i no se'ls endevina pas mai el desig de catalanitzar-los. Si hom els fulleja en treu la impressió que si mai van pensar-hi, emmudiren per por d'ésser titllats de químers.

A *El Conseller* es publica la primera poesia catalana de Víctor Balaguer — 21 de maig de 1857 — i Damas Calvet hi féu els primers assaigs, quan sabé — aleshores vivia a Figueras — que hi havia a Barcelona qui treballava pel ressorgiment de la nostra poesia.

El dia primer de gener de 1862 surt la *Revista de Catalunya*, periòdic quinzenal, que dona un gran impuls a la renaixença i acull treballs escrits en català. És la primera vegada que la prosa nostra senyoreja en les pàgines d'una publicació castellana; fins aleshores havien donat tan sols acolliment a la poesia.

La *Revista de Catalunya* té una preocupació intel·lectual que li dona prestigi i força per a superar l'al·licient de les lluites polítiques. Compta amb els millors prestigis literaris de Catalunya; entre altres anomenem Milà i Fontanals, Rubió i Ors, Marian

Aguiló, Manuel Angelon, Adolf Blanch, Anselm Clavé, Pelai i Briz, Duran i Bas, Mañé i Flaquer, Teodor Llorente i Gaietà Vidal i Valenciano. En el número cinc Thos i Codina comença un estudi en català, *Restauració dels Jocs Florals de Barcelona*, i Magí Pers i Ramona publica més endavant *Origen de la lengua catalana*, que, com sempre, potser per no contradir la norma, és en castellà, malgrat sigui un cant d'amor i de fe i de fidelitat a la llengua. Diu: «...la lengua de un pueblo es persistente en el

Una pàgina del n.º 1 d'*Un Tros de Paper*

mientras vive la humanidad que la habla, y esta misma lengua es para el pueblo que la usa como el soplo inmortal de nuestro espíritu.

Teodor Llorente hi inserí una poesia en català *La Nova Era* i Salvi Thos i Codina una romança, *A la Nina de ma Terra*, escrita a Madrid l'any 1861; Marian Font, una elegia *A Monturiol*, i Francesc Pelai i Briz la traducció catalana de Truèba *Lo Llibre dels Cantis* (fragment).

La *Revista de Catalunya* té una gran influència en el ressorgiment literari, aquest objectiu és quasi la finalitat única que persegueixen llurs redactors. Tot allò que fa esment a la nostra història és estimat i hi té preferència. Les biografies de catalans il·lustres són sempre estudiades a través de llur difusa catalanitat. Cal assenyalar la satisfacció amb què acullen un article de Braulio Loz on encoratja la renaixença poètica catalana. «La poesia catalana ha muerto y ha resucitado» — diu Loz — i en aquestes senzilles paraules forasteres, la *Revista de Catalunya* experimenta la més patriòtica emoció i agraeix a l'hellenista aragonès, una de les primeres veus encoratjadores, la noble lloança i el delicat esperit que enclou el seu curt treball *Los poetas catalanes*.

Després de publicar-se'n setze números, la *Revista de Catalunya* suspèn temporalment la seva publicació el mes d'agost de 1862. La segona època comença a l'octubre del mateix any, però no sembla pas la mateixa revista. No hi ha res escrit en català i hom hi constata de seguida la manca de signatures que tant havien contribuït al prestigi de la primera *Revista de Catalunya*.

Els iniciadors de la renaixença treballen en altres aspectes i encara que no surti un periòdic català, l'esperit que domina tots els renaixentistes fa presentir un desvetllament general que adhuc ha de transcendir en el camp polític. Des de bon començament s'entaula, malgrat la vacil·lació que treu consciència patriòtica als nostres poetes, la qüestió de la unitat nacional que, en el concepte assimillista de l'Espanya castellana, obstaculitza l'equanimitat dels crítics, Ruiz

Aguilera, per anomenar-ne un, emet un judici que avui sorprèn una mica. Diu, després de defensar el concepte cosmopolita de l'art i de la poesia: «...quisés antes del siglo XX Europa quedarà constituída en un reducido número de nacionalidades, claramente indicadas con sólo mirar el mapa.»

En l'interval que hi ha des de la desaparició de *Lo Verdader Català* a *Un Tros de Paper* (1865) no es compleix pas el trist presagi que anunciava aquell periòdic en el número de comiat (1), ben al revés, hi ha una tendència que assenyalava l'envaïment progressiu del català a tots els gèneres literaris.

Joan Cortada publica *La Noia Fugitiva* — traducció — (1834); Miquel A. Martí, *Llàgrimes de la Viudesa* (1839); Rubió i Ors, *Lo Gaiter del Llobregat* (1841); M. Pers i Ramona, *Gramàtica Catalana* (1847); Pau Estorc, *Lo Tamboriner del Fluvià* (1851) i *Elements de Poesia Catalana i Diccionari de sa Rima* (1852); Josep Subirana, *Someten. Reflecció sobre aquesta paraula*; A. Bofarull, *Los Trovadors nous* — primera antologia catalana — (1858) i *L'orfeneta de Menarguens* (1862); Víctor Balaguer, *Lo Trovador de Montserrat* (1861). La restauració dels Jocs Florals ajudà també al retrobament de la llengua; la seva influència no és però decisiva i Balaguer és parcial quan escriu en el pròleg d'*Esperances i Records*: «Els Jocs Florals son digui's lo que es vulgui en contrari, los que han donat naixença a la moderna literatura catalana. Els Jocs ajudaren simplement, i si amb preferència s'ha d'assenyalar algú, és Rubió i Ors, que ja l'any 1840 publicà les poesies de Pere Serafi i de Vicenç Garcia, i en el pròleg de *Lo Gaiter del Llobregat* se'n descobreix com el més conscient dels renaixentistes. Com diu Just Cabot, aquest pròleg té el valor d'un manifest.

L'any 1856 surt per primera vegada el *Calendari del Pagès*, on es troben signatures de Joaquim Salarich, Josepa Massanés, Pau Estorc i Damas Calvet. Conté treballs d'història de Catalunya, de física, d'agricultura i una secció de festes i mercats de tot l'any. En aquell moment, l'aparició del *Calendari del Pagès* és una manifestació més del cultiu de la llengua.

A darreries de 1864 Pelai i Briz publica el *Calendari Català de 1865*. Té cent quaranta dues pàgines de prosa i de poesia. Hi col·laboren, entre altres, Tomàs Aguiló, Víctor Balaguer, Francesc Bartrina, Marià Font, Enric Girbal, Teodor Llorente, Manuel Milà, Jeroni Rosselló, Joaquim Rubió i Gaietà i Eduard Vidal, Isabel de Villamartín, Josep Subirana, Josepa Massanés i Lluís Roca. El *Calendari Català* és una veu més de la renaixença que, en aquell moment, sembla ja guanyada. El *Museo Literario de Valencia* hi dedica un estudi crític, el *Diario de Barcelona*, *La Corona*, el *Monitor*, el *Manresano*, l'*Eco de Gerona* i el *Monitor de Lérida* saluden també la seva aparició, en reproduïxen fragments i assenyalen llur simplicitat pel *Calendari* que, amb el lema *Qui llengua té a Roma va*, segueix cada any la seva publicació, amb el mateix esperit i amb la màxima fe en el destí de la llengua.

Abans d'*Un Tros de Paper*, que assenyalava la continuïtat de publicacions periòdiques en la nostra llengua, hi va haver un diari escrit en català? Ningú no l'esmenta i tothom coincideix a apreciar *Un Tros de Paper* com a inici del periodisme català. No obstant, Gaietà Vidal, en un treball que adreça a Guillem Fortesa on parla de la renaixença de les lletres catalanes, diu: «...i si no estic mal enterat, fins s'ha publicat un diari i per cert en una terra on més es coneixen les lletres de canvi que les destinades a pintar les afeccions més dolces del cor. A la Isla de Cuba tan poblada de catalans». Sembla, però, que mai no va existir aquest diari. La primera publicació periòdica catalana a Cuba és *Lo Missatger Català*, que surt a la Havana després de 1870.

Totes aquestes manifestacions culminaren en la instauració del Teatre Català (1864). Aquest fet transcendeix en els periòdics, perquè gràcies a la popularitat de les gaites es pot aventurar la publicació d'*Un Tros de Paper* que neix de cara al català que ara es parla, sense cap mena d'ambició literària i sense el més lleu esperit de consciència patriòtica. *Un Tros de Paper* té, però, l'avantatge de la popularitat, i, gràcies al seu to, trenca l'indiferentisme del poble i fa possible que amb regularitat aparegui una publicació periòdica a Catalunya.

J. M. MIQUEL I VERGES

(1) Vegi's MIRADOR, n.º 214.

REACTUALITZACIÓ

La novel·la detectivesca

Remarquem ara la invasió que sofrim els països llatins pels costums i les coses del Nord. Particularment per les dels països anglo-saxons. Després de l'esport i del cinema, en literatura dos exemplars característics d'aquelles terres: la biografia i la novel·la detectivesca. Més moderna en les nostres terres, aquella, però, la gran quantitat de traduccions de *detective-stories* que veiem als aparadors de les llibreries.

Sherlock Holmes, Nick Carter, Rocambole i algun altre exemplar del gènere, eren de

quan s'ha estès tan ràpidament i ha envaït uns dominis que no havien estat mai els seus.

Chesterton, que tantes coses interessants i suggestives ha dit i segueix dient, publicà ja fa més de trenta anys en un dels seus llibres (*The Defendant*, Londres, 1901), una *Defensa de la novel·la detectivesca*, on ja es troben marcats aquells trets que constitueixen el secret del seu èxit:

«El valor essencial i que de primer us crida l'atenció en la novel·la detectivesca resideix en allò que és la més antiga i l'única forma de literatura popular. Els homes han viscut en mig de muntanyes importants i de boscos eternals durant molts segles abans d'adonar-se que eren poètics; pot racionalment suposar-se que alguns dels nostres descendents veuran potser brillar les xemeneies amb un to porpra tan brillant com els cims de les muntanyes, i trobaran que els fanals tenen un aspecte tan natural com els arbres. Aquesta concepció de la gran ciutat com una cosa d'una estranyesa colpidora ha trobat la seva *Illada* en la *detective-story*. Tothom ha pogut remarcar que en aqueixes històries l'heroi o el detective travessen Londres amb una ignorància dels seus congèneres i una llibertat de maneres comparable a les d'un príncep de llegenda que viatges pel país dels elfs. En el curs d'aquest aventurat viatge, l'òmnibus banal adquireix les aparences antediluvianes d'un vaixell encantat. Les llums de la ciutat brillen com els ulls d'innombrables follets. Són els guardians d'un secret, per pueril que sigui, que l'autor coneix i el lector ignora. Cada volta del camí és com un dit indicador que ens el designa; cada al·lunament de xemeneies en l'horitzó sembla saludar amb gest irònic la solució del misteri.»

Heus aquí clarament indicades dues característiques de la novel·la detectivesca, que són sens dubte el secret del seu èxit creixent: la poesia de les coses vulgars, del viu re quotidià, que ningú no sap que pot amagar, aqueixa poesia que trobem en tota la novel·la moderna. I segon: aquest sentit de cosa meravellosa i extraordinària, d'epopeia actual on els herois vesteixen americana i usen pistola automàtica i un automòbil de molts cavalls, en comptes de vestir armadura i armar-se amb llança i espasa per a matar dràgons i enemics com ho feia Sigfrid o qualsevol heroi d'epopeia, molt menys cerebral i més extraordinari que qualsevol dels personatges d'Edgar Wallace.

RAMON ESQUERRA

G. K. Chesterton, per Low

fa molts anys estadants habituals dels quioscos de diaris. Ara la novel·la detectivesca ha pujat de categoria. I de preu. Moltes persones que mai no haurien llegit aquells quaderns, ara són fidels lectors d'Edgar Wallace, de Fletcher, d'E. Phillips Oppenheim i dels altres grans noms del gènere. Abundem les col·leccions que s'hi dediquen exclusivament. I el fenomen és general a tots els països llatins i germànics, on comencen a escriure novel·les d'aquesta mena els autors indígenes. Valt a dir que si exceptuem algun escriptor francès — Georges Simenon, ara; abans Gaston Leroux, el creador de Rouletabille —, els escriptors no anglo-saxons tenen una ben migrada qualitat.

El perquè d'aquesta voga? Es cosa encara no ben explicada. Els crítics i aquells filòsofs mixtos de profeta que ara corren, no s'han preocupat d'interpretar aquest signe dels temps corrents. Sens dubte perquè l'han considerat una cosa inferior. I certament que deu tenir alguna importància i deu respondre a alguna necessitat o impuls de l'època,

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utiltatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laletana, 4 Tel. 15524 - BARCELONA

Visiteu la nostra SUCURSAL

Passeig de Gràcia, 87

Llibreria Francesa

Rambla del Mig, 8 i 10

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

ANEMIA CEREBRAL, VERTIGENS, PESOMBRES, MEMORIA INFIDEL, FATIGA, DESNUTRICIO... Començeu sempre per on tots han d'acabar davant uns nervis destroçats.

APROVAT PER L'ACADEMIA DE MEDICINA I CIRURGIA DE BARCELONA

TONIC NERVIOS CERA

LABORATORIS CERA S.A. VICO, 18 y COPERNICO 35 al 39 - BARCELONA

VENDA FARMACIAS

LES ARTS I ELS ARTISTES

La publicitat moderna

La publicitat en el nostre país està actualment incorporant-se al moviment universal de renovació.

S'agiten un nombre considerable d'activitats; dibuixants, pintors, fotògrafs, gravadors i tots els que es dediquen a la indústria de reproducció gràfica poden adonar-se del canvi que s'opera.

El publicitari, de cada dia més entès, és més exigent. Les revistes estrangeres especialment dedicades a la reproducció de cartells i anuncis li revelen les grans possibilitats de que pot disposar.

La fotografia, emparant-se en la nova visió objectiva, s'ha convertit en element de publicitat.

Els procediments fotomecànics de reproducció, en aquests darrers mesos, especialment l'offset, han millorat a Barcelona considerablement.

Els pintors cartellistes s'ocupen del «plagi» i tracten d'evitar la divulgació dels concursos de cartells en els quals el valor irrisori dels premis converteix aquells en actes tan poc adients com els jocs florals de barrada o la proclamació de Miss Districte, que ni remunera el glorificat ni glorifica l'organitzador.

L'Associació de Cartellistes i Publi Club estan actuant d'una manera desacomunada.

En aquest darrer, actualment s'està acabant el Primer Curs Català de Psicologia Publicitària que hi dona, amb força èxit d'assistents, el professor Alexandre Schleusebaire.

I a l'Institut Psicotècnic de la Generalitat ha començat a funcionar el servei de Psicotècnica Publicitària, que rendirà grandíssima utilitat a les persones que s'interessin per aquestes activitats.

Així la publicitat obre en nostre país una nova etapa, que, deixant de banda els procediments empírics, s'empararà de les ensenyances psicològiques o psicoanalítiques base de tota campanya publicitària moderna per tal que sigui concebuda segons un criteri amb finalitat definida, dirigida amb claredat i visió científica, executada amb una perfecció tècnica, distribuïda amb encert, de mínim cost i d'eficàcia controlable.

Il·lustració d'Edy Legrand

Els estudis psicològics referents al fet de la publicitat, no ensenyaran, no convertirán en publicitari a qui no tingui una intuïció del reclam, però suggeriran, facilitaran, aportaran dades estadístiques, senyalaran els esculls que poden esberrar la nau publicitària i li senyalaran el rumb que ha conduït a èxits veritables.

La ciència psicològica al servei de la publicitat facilita dades tan vastes com matemàtiques, no sols per a la generació i execució de campanyes publicitàries i comprovació del percentatge de la seva eficàcia, sinó que dona a corèixer els ressorts afectius capaços d'estimular els òrgans sensorials de l'individu per tal de poder atacar aquells estímuls dels quals puguem aprofitar a l'objecte comercial que perseguim.

Una de les condicions més apreciables de tot publicitari és la seva previsibletat. Analitzant bé els factors psicotècnics de cada cas, el publicitari pot fer-se ben bé càrrec de les reaccions produïdes, i tota vegada que les lleis dedudes de les observacions psicotècniques determinen unes constants que permeten evitar imprevisions, cal que el publicitari sapiga valer-se d'aquestes lleis per a establir el seu ordre i mètode per tal de preveure les condicions útils i eliminar tot factor ineficax.

raspalls per a tots els usos
artícies de neteja—objectes per a presents
rambla catalunya, 40

En aquest camp exploratiu cal cercar totes les dades fonamentals de la ciència publicitària, tant pel referent a la composició, redacció, colorit i col·locació del cartell o anunci, com per a la provocació d'estats afectius mnemotècnics i actituds volitives en el subjecte.

Es per això que cal que l'Institut Psicotècnic de la Generalitat munti a la perfecció el seu laboratori d'investigació proveït dels aparells convenients a les seves experiències,

Cartel de Jean Carlu

única manera d'aconseguir una eficàcia positiva amb mínimes despeses, car no seria de realització possible l'organització de serveis particulars que per molt que s'esforcin no podrien reunir, per exemple, certes dades estadístiques que són la base fonamental del coneixement dels resultats de tota campanya, dades que menen a la modificació o adaptació de procediments.

Ara bé: també hem de cuidar però que la publicitat generada en aquest laboratori no surti amorfosa de sentit nacional. Basada en actituds i procediments exòtics, podria ésser que sentíssim principis bàsics erronis que serien de fatals conseqüències si s'apliquessin al nostre país.

La raça llatina no pot reaccionar igualment davant d'un excitant perceptiu. Per tant, cal que les obres destinades a moure aquestes excitacions sensorio-perceptives estiguin basades en el coneixement de la pròpia raça, car així més fàcilment aconseguirem provocar estats afectius si ho fem amb elements estètics genuïns.

Si nacions nòrdiques, donada la seva psicologia, poden promoure reaccions subconscients a base de representacions gràfiques carents en absolut de sentit artístic, els pobles llatins podrien tal vegada acceptar una imposició de tal naturalesa, però sens dubte despertaria una lamentació subconscient resultant d'aquella inadequació.

I com que els estats afectius subconscients i els processos somàtics motiven reaccions que determinen el actes volutius promotors de l'actitud, d'aquí ve que deguem no obrar de lleugers abans d'adoptar en el nostre país la cartellística carent en absolut de sentit artístic, sinó que, prescindint dels propis judicis i de satisfaccions subjectives, sigui a base d'estudis psicològics fets al nostre país que hem d'establir les bases característiques més adients als estats anímics de la nostra gent.

Sols així crearem la nostra publicitat pròpia, nacional, de característiques tan accentuades com la britànica, nordamericana, francesa, alemanya, russa, italiana, de les quals creiem útil d'ocupar-nos un altre dia.

PERE CATALA

PUNTS DE VISTA

—I la vostra dona?
—A la presó.
—I el vostre fill?
—A presidí.
—I la vostra filla?
—No me'n parli! Es la deshonra de la família!

(Ric et Rac, París)

La restauració de Breda

Organitzada per la secció d'Arqueologia i Història del Centre Excursionista de Catalunya, tingué lloc en la sala d'actes del Centre, una interessant conferència per l'eminent arqueòleg senyor Jeroni Martorell, arquitecte-director del Servei de Monuments Històrics, el qual va parlar de la restauració del claustre del Monestir de Breda pels Amics de l'Art Vell.

Entre les moltes i lloables activitats que, comptant amb escassos mitjans, ha dut a terme l'esmentada entitat —i que sols foren apuntades no fa gaire en aquestes mateixes pàgines—, aquesta de la restauració del claustre del monestir de Breda és de les més remarcables.

Martorell exposà la importància que han tingut les cases monacals, llocs de refugi de les ciències i de les arts, i fent remarcar el paper primordial que representen els grans monestirs que tan íntimament estan lligats amb la civilització i la història de Catalunya; resumint amb l'asseveració que Catalunya, sense Ripoll, Poblet, Sant Pere de Roda i altres, no fóra Catalunya. Per això té tantíssima importància conservar els monuments i obres d'art, gloriós patrimoni nacional.

Recorda el que deia la Memòria de l'Institut d'Estudis Catalans l'any 1915, queixant-se de la inacció dels elements oficials que no feien res per a evitar l'errament i l'exportació dels elements artístics. Avui ja per sort la protecció del patrimoni artístic ha millorat molt a Catalunya. Els Serveis de l'Estat contribueixen amb fortes quantitats i fan grans obres a Poblet, a Sant Pere de Roda, a Tarragona i altres llocs; els Serveis de la Generalitat, a Sant Cugat, a Martorell i Banys aràbics de Girona; els Amics de l'Art Vell s'han superat a tot el que d'ells es podia esperar. Però, afegeix el conferenciant, la Catalunya autònoma ha de fer i farà molt més.

El cas de la restauració del claustre de Breda és molt interessant perquè és feta per una entitat particular com Amics de l'Art Vell sostinguda amb quotes voluntàries i molt sovint modestes. Quatre anys de vida té l'entitat, que amb entusiasme empenygué tot seguit els serveis per als quals havia estat fundada; i són ja nombroses les restauracions i consolidacions que porta fetes; sense pretendre enumerar-les totes, esmentem alguns casos com Sant Pons de Corbera, Font de Sant Bernat i creu d'entrada al monestir de Santes Creus, Sant Climent de Coll de Nargó, Porta Ferrada de Sant Feliu de Guixòls, Retaule del Roser de Mataró, Muralla de Cambrils, Castelluill de Riubregós, Palma d'Ebre, Claustre de Breda...

A més d'aquestes obres, l'entitat Amics de l'Art Vell ha intervingut en nombrosíssims casos, cridant l'atenció quan algun monument o obra d'art ha estat en perill, instant a qui correspongués perquè es prenguessin les mesures necessàries per tal d'evitar la minva del patrimoni artístic i arqueològic de Catalunya.

El Sr. Martorell explicà el paper que tingué a Catalunya l'ordre de Sant Benet, i enumerà els monestirs fundats a la Península. Ponderà la vàlua del monestir i claustre de Breda; i recordà els dominis i prerrogatives que tingué; es desprèn d'uns inventaris que va llegir, la riquesa de les joies i mobiliaris. Aduéix documents que assenyalen la fundació en l'any 1038 pels Vescomtes de Cabrera i la consagració que tingué lloc més tard, en 1068. Compara el monestir de Breda, amb altres monuments catalans; fa remarcar la importància extraordinària del campanar; i feu, il·lustrat amb molts clixés, un detalladíssim estudi del claustre de Breda, situant-lo al segle XII i demostrant tant per les seves acurades proporcions de transició d'estil, com per l'esveltesa i elegància de les seves línies, que és un claustre únic a Catalunya, digne de l'obra que s'hi ha realitzat.

Dedicà uns elogis al propietari del claustre, il·lustre enginyer Sr. Ricard Rabassa Puig, qui ha donat tota mena de facilitats, i gràcies al dit senyor s'han retornat al seu lloc pedres escampades, de gran valor arqueològic, i que fan esperar que el claustre de Breda pugui convertir-se un dia en Museu de caràcter local.

L'Ajuntament de Breda, com a representant del poble que estima el claustre com una joia seva, no solament ha donat totes les facilitats, sinó que està orgullós de contribuir també al seu embelliment.

Errada a esmenar

En l'article de Joan Saes sobre *El cas Dalí*, publicat en el nostre número anterior, passà una errada que cal esmenar.

El paràgraf que comença amb els mots: «Tot això, amb les mateixes o semblants incoherències», es desvirtua unes ratlles més avall. Allí on diu: «si no pronunciés quelcom de més alarmant, i l'eficàcia de l'alienació mental...», ço que cal llegir en la forma següent: «si no pronunciés quelcom de més alarmant, i és el següent: a part de la demència ideològica i de l'explícita confiança en l'eficàcia de l'alienació mental», etcètera, etc.

SYRA
Exposicions permanents d'art
Objectes per a presents

DIPUTACIÓ, 262
TELÈFON 18710

Junceda, el formidable

A vegades, voltant per exposicions sobretot, m'he sentit víctima d'una ensarronada; tot perquè —és un concepte meu— hom ha volgut presentar com a obres d'art teles simplement embrutats o papers guixats a l'estil infantívol, sense la ingenuïtat dels infants, però amb llur autèntica ignorància. Amb Junceda —i amb tants d'altres— la impressió de l'ensarronada no l'he poguda sentir mai, i és que Junceda no és un embrutapapers, sinó tot un dibuixant. La va-

el Robinson del carrer de Mallorca és l'autor dels prestatges on s'arrangieren els llibres. Aiguaforts? Heus ací Rembrandt, el mestre, homenatjat amb un autèntic branquilló de flor. Els vostres genolls es poblen de pressa amb aiguaforts de Rembrandt; el dit de Junceda, gairebé tremol, passa damunt del gravat i s'atura uns segons per a valorar un detall, per a remarcar una particularitat; si en moments així aixequen els ulls i els claveu en els de Junceda, els trobeu completament embadalits en la contemplació. Junceda és un devot dels grans mestres i no ho pot trair. Ni pot trair que és un home documentadíssim, d'una cultura sòlida, d'uns coneixements dilatats; les seves protestes d'autodidacte, doncs, no serveixen per altra cosa que per revelar l'esforç que ha hagut de fer per arribar on ha arribat.

I bé: on ha arribat, Junceda? Per mi, al capdamunt, Junceda, del qual no es pot dir en veritat que sigui mediocre, perquè de la mediocritat a Junceda hi ha tres mons de diferència, ha meregut a hores d'ara l'elogi màxim que pugui fer-se d'un il·lustrador —i la gran llàstima serà que no en recordi la procedència—; és aquest: «Junceda fa un gran mal als escriptors; fa uns dibuixos tan meravellosos, que predisposa el lector a unes majors, si no iguals, meravelles en la lectura. I la decepció, a vegades, és cruel; no vol dir que no hi siguin, les tals meravelles; vol dir que, superades per les de l'il·lustrador, les de l'escriptor perden bona cosa del seu valor. Si les il·lustracions fossin visibles després del text... però no, ho són abans, i l'il·lustrador s'emporta la victòria.» He citat de memòria.

Junceda. — Auto-retrato (aiguafort)

loració de Junceda, per la gent de la meua edat, ja és cosa vella d'anys; de quan encara escolars teníem *En Patufet* als dits i amb ell, inconscientment, ens ensinistràvem en tres coses afins però distintes: la literatura, les normes de l'Institut i l'estil dels ninotaires. Cap patufista de vint anys enera —com segurament cap dels actuals— no confonia a bell ull un Cornet amb un Junceda o amb un Llaveries, per exemple, els quals eren i són encara els dibuixants més destacats del popular setmanari. I si En Cornet ens feia riure amb els seus ninots, i si En Llaveries ens feia gràcia amb les seves bèsties humanitzades, Junceda ens entusiasma positiu, fes el que fes, perquè aleshores ja sabíem comprendre que els dibuixos de Junceda eren els que estaven més bé, fet i fet, perquè eren els que ens feien riure més exactament el món real que l'acudit o la il·lustració ens revelava.

Per part meua, l'admiració vers Junceda, he de dir que s'ha intensificat. He arribat a trenar-hi amistat, i amb l'amistat l'admiració s'ha tornat devoció. I és que el Junceda íntim és la revelació del Junceda dels dibuixos. Cal veure'l al seu pis del carrer de Mallorca dibuixant, de peu dret, darrera el seu taulell de treball. Cal veure'l dibuixant per espia-li els trets del rostre ara estirant-se, ara encongint-se, reflectint fidelment l'estat d'esperit de l'home que transplanta tot un món real i el re-crea damunt el paper; totes les virtuts i tots els vicis, totes les glòries i totes les vergonyes, es pasten i es repasten, es viuen i es re- viuen al seu dedins, es senten i instantàniament es filtren amb tinta xinesa.

—Seguí...
—Gràcies. Prefereixo estar dret. (En realitat el que hom prefereix és veure com es crea la meravella del seu dibuix.)

—Doncs m'assec jo.
Tot s'ha perdut! Tot no, perquè Junceda és un home amantíssim i de seguida us captiva amb la seva conversa. Descobriu que de cap manera no és un pedant, ni un esnob, ni cosa que s'hi assembli; ho descobriu comentant il·lustradors, literats, literatures, filosofes. Sempre sentiu l'aleteig de la sinceritat i de l'autèntica modestia en la quietud de la cambra. Llibres? No sabeu ben bé com ha anat, però aviat sabeu que

però tinc la seguretat de no haver estat infidel. Altrament, qui de nosaltres no ha fet una experiència semblant entre Gustau Doré i el Dant, posem per cas, en *La Divina Comèdia*? Un elogi així, doncs, ja justifica, en Junceda, el qualificatiu de formidable.

A aquest formidable Junceda, doncs, que dibuixa com els mestres, els grans mestres dibuixen — Passarell em deia un dia que un dibuix de Junceda posat al costat de qualsevol dels millors dels millors mestres alemanys, resisteix tan bé el paral·lel, que «no baixa; més aviat puja» —; aquest Junceda que fa admirables aiguaforts i que en deurà fer d'insuperables, vistes la dosi de voluntat, de tenacitat i d'estudi que hi posa, aquest Junceda que en certa manera és una vivent manifestació de franciscanisme per l'amor que posa a les més petites coses — aquella dita de Manolo Hugué: «sempre que em proposo fer una Venus em surt una granota», en Junceda no és possible; fa allò que es proposa; i ho fa perquè, gran observador de totes les coses, sempitern estudiant de volums i formes, abans de fixar res al paper ho estudia, ho observa i s'hi identifica si la identificació hi cal! — aquest impenetrable Junceda que ha fet les delícies dels infants i dels grans, dels profans i dels entesos, és poc menys que desconegut, de tan conegut, a casa nostra. No hi ha dia que no brolli una meravella dels seus dits, i, tal vegada acostumats a veure-li produir meravelles, sembla que ni ens en adonem. Aquest fenomen ja ha estat observat i denunciat per Joan Saes i per Carles Soldevila entre altres. Però Junceda, per dir-ho amb paraules de Soldevila, «no acaba d'aconseguir l'homenatge dels selectes o no l'aconsegueix en la mesura que cal». Fa l'efecte que encara no ens hem adonat que els Juncedes van molt escassos, que en neix un molt de tard en tard, i que tot i tenir-ne actualment un, deixem per a la posteritat la feina de valorar-lo.

Jo crec sincerament que no hem de deixar exclusivament a la posteritat aquest acte de justícia, sinó que és essencialment cosa nostra. I per acabar, manllevaré altra vegada al meu estimat i admirat Soldevila una definició que val un tresor: «Junceda és un do magnífic que els déus han fet a Catalunya perquè no acabí d'ensopir-se sota el flagell de la ximpleria i de la morbositat.» Pensem-hi, que val la pena.

JOSEP MIRACLE

—I ta mare, que no el pot veure ni en pintura, et deixa casar amb En Lluís?
—Per això mateix. Li vol ser sogra de totes passades.

(Everybody's Weekly, Londres)

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapisser.
Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 94. Telèfon 16286
BARCELONA

Concurs "Mirador"

1. El lector és pregat d'escollir els quatre films sonors que cregui millors, projectats a Barcelona. Més avall donem una llista de films sense caràcter exclusiu. El lector pot perfectament triar l'ítem que no figurin en la llista, la qual només té un caràcter recordatori.

2. El parer del lector ens haurà d'arribar a la nostra Redacció per tot el dia 15 d'abril, i escrit precisament en el butlletí de vot que inserim en la pàgina 4 d'aquest mateix número i que apareixerà en els successius fins a la data de clausura del concurs.

3. Els quatre films que obtinguin majoria de sufragis seran projectats, en quatre sessions, en un bon local de Barcelona.

4. Per tal de donar un al·licient als participants del concurs, el dotem amb tres premis. El primer serà concedit al votant que hagi encertat els quatre films que hauran obtingut el major nombre de vots. Els altres dos premis, als altres dos concursants, per ordre decreixent d'aproximació. En cas d'un possible empat, es tindrà en compte l'ordre d'esment dels films en el butlletí en relació amb la votació d'aquests.

Depenent d'unes gestions en curs, no podem precisar d'una manera ferma en què consistirà el primer premi. De totes maneres, serà molt del gust de tot aficionat al cinema.

Pel que fa al segon i tercer premis, seran, respectivament, de cinquanta i de vint-i-cinc pessetes en llibres a triar a gust del guanyador.

Heus ací la llista de films, que, repetim-ho, no té cap caràcter exclusiu:

Les llums de la ciutat.

El patriota.

L'express blau.

El comparsa.

Alleluia.

L'ítem.

Cimarron.

L'última companyia.

L'Angel Blau.

El milió.

Anna Christie.

Jean de la Lune.

Carbó.

Els carrers de la ciutat.

Noies d'uniforme.

Remordiment.

Les aventures de Skippy.

Grand Hotel.

La marxa nupcial.

M. (El vampir de Düsseldorf).

L'opéra de quat' sous.

A nous la liberté.

Tabú.

El camí de la vida.

Ombres blanques.

Champ.

Només preguem sinceritat en l'expressió dels parers. Desitjarem que els concursants expressessin de bona fe la seva opinió i no que especulessin sobre els films que creuen que obtindran més sufragis.

EL NOU COTXE SUPERESPORT

Els entesos

(Fuorisacco, Torí)

Les agulles gramofòniques

Són les agulles un dels elements més importants en l'audició gramofònica, ja que la intensitat d'aquesta varia segons sigui la longitud i gruix de les agulles. També influeixen notablement la forma de la punxa i la matèria amb què són fabricades.

Generalment les agulles emprades ací són d'acer i de forma cilíndrica en la part superior i còniques en l'extrem que fa contacte amb el disc. Aquesta punxa de vegades pren una forma de llança i és una mica aplanada. D'altres són de fibra de bambú, prismàtiques i que permeten anar-se escurçant després de les audicions. També n'hi ha que porten una punxa molt fina feta d'una aleació de tungstèn, que permet utilitzar una mateixa agulla amb cinquanta discos.

Els discos actuals no poden aguantar il·limitadament i cal anar amb molt de compte amb les agulles i amb llur col·locació, puix d'això depèn la durada i bona audició dels discos. El petit sot que recorre l'agulla té unes parets molt febles que van esborrant les agulles segons sigui la seva qualitat i sobretot la col·locació del diafragma envers la rotació del disc. En general el braç ha d'ésser gairebé tangent a les línies gravades a la placa. Val a dir que les desviacions són molt freqüents i per aquest motiu cal repassar la màquina parlant periòdicament, ja que un disc que no es fa rodar amb les degudes garanties a les trenta o cinquanta vegades esdevé inutilitzat, puix els sorolls parasitaris fan imperceptible l'audició.

Del contacte de dues matèries la més forta és la que aguanta en perjudici de la més feble, i en aquest cas l'agulla d'acer fa malbé el disc. Per això cal recomanar l'agulla de fibra per a no fer perdre les condicions acústiques del disc, que s'imposaria de rebaixar la intensitat de l'audició.

En general l'agulla d'acer es pot emprar amb els discos de ballables, amb els quals cal intensitat en l'audició, i d'altra part amb la música frívola que s'inutilitza els discos dintre d'un cert temps no va del tot malament, ja que així la renovació s'imposa.

El gravat dels discos de grans orquestres i chors és generalment molt complicat i no suporta amb facilitat l'agulla d'acer. En els discos de música de "camera" i sempre que actuen els instruments com a solistes cal una certa puresa d'audició que no es pot obtenir amb l'agulla d'acer. L'instrument ha d'escollir-se net d'impureses i això s'obté amb l'agulla de fibra.

Els discos actuals són d'elevat preu i cal preocupar-se de llur conservació. Amb les agulles de fusta s'ha fet la comprovació d'utilitzar un disc més de cinc centes vegades i resistir-ho perfectament sense que apareguessin alteracions sensibles.

L'objecció principal a la utilització d'aquestes agulles és, com hem dit, la menor intensitat, i això es fa notar més en molts dels portàtils corrents, la majoria dels quals porten el diafragma afinat per a les agulles d'acer. Es pot perfectament rectificar i no cal emprar diafragmes de mica, ja que l'alumini ben afinat amb agulla de fibra és alhora brillant i suau, desapareixent les vibracions metàl·liques que amb les agulles d'acer sempre molesten.

Es una llàstima que ací no es pugui convèncer dels avantatges d'aquestes agulles de fusta. Demés dels avantatges que individualment comporten, hi ha la facilitat de transmissió que donarien al disc. En la forma actual no hi ha cap garantia per a establir el comerç de discos usats similar a l'establert amb els llibres. El que avui compra un disc de segona mà, ja sap que compra una maula i com a tal la depreciació és evident. A Anglaterra, on l'agulla de fibra està molt estesa, hi ha societats de discòfils, i llurs afiliats es traspassen amb cert mètode els discos dels uns als altres, i això no pot fer minvar la venda, tot al contrari, ja que el disc, com tot, si és més conegut es ven més. L'afició al gramòfon i a la música hi guanya molt, ja que a fi de comptes la propietat dels discos no interessa i el que es cerca és llur utilització.

J. G.

—Escolti, Maria, que ha trobat un duró que em vaig deixar sobre aquesta taula?

—Sí, senyor; moltes gràcies.

(Vart Hem, Estocolm)

—A veure, maco, si la moneda és al teu tros de pastís.

—Pel que pugui ser, me'l venç per un ral.

(The Humorist, Londres)

El marrec. — Vol que em quedi a guardar-li el marit, senyora?

(Judge, Nova York)

SASTRERIA
F. Vehils Vidal
7, Plaça Universitat, 7
Direcció: M. PELLICER

REBUDA la primera col·lecció de novetats país i estranger, per aquesta primavera.

PREUS LIMITATS

EL QUE POT FER LA RADIO

L'entesa internacional

Pel seu mateix caràcter d'universalitat, la radiodifusió està cridada a contribuir eminentment a crear i a mantenir l'esperit d'entesa entre els pobles. Pot col·laborar a aquesta obra d'una manera indirecta i d'una manera directa.

D'una manera indirecta, eliminant dels seus programes tot el que pot ferir el sentiment nacional d'un altre poble. Sota aquest aspecte, tots els reglaments interiors dels organismes de radiodifusió haurien de prohibir — tal com ho fa la llei belga — les ofenses a un Estat estranger. No ficar-se en els afers del veí, i quan les necessitats de la informació exigeixen d'ocupar-se'n, tractar-los amb la més rigorosa objectivitat. Tal és la regla que totes les emissores haurien d'imposar-se, vigilat especialment els resums de premsa, excloent-ne els comentaris apassionats o tendenciosos. Massa sovint, sota pretext d'una recensió dels diaris s'originen polemiques molestes i exagerades.

Convé també maliciar-se de la tendència a recollir i escampar, sense previ control sever, les notícies sensacionals, sovint inventades i generalment exagerades, la difusió de les quals té per conseqüència entorbellir l'atmosfera internacional.

L'acció directa de la radiodifusió per tal de crear la concòrdia entre les nacions, pot revestir diverses formes. Cal preferir les formes concretes a les abstractes. Sens dubte, les conferències teòriques, sobretot quan l'orador és un home eminent, tenen llur utilitat per tal d'inculcar a les mentalitats una doctrina de l'entesa internacional. Però aquestes «prediques» repetides massa sovint, i per raó de la identitat de les idees que remouen, perill de caure en la indiferència o en l'oblit.

Cal recórrer a mètodes més nous i més vius, perquè els diferents països comencin per comprendre's i acabin per estimar-se.

L'interviu, l'enquesta, el sketch, són més indicats per a una propaganda la condició

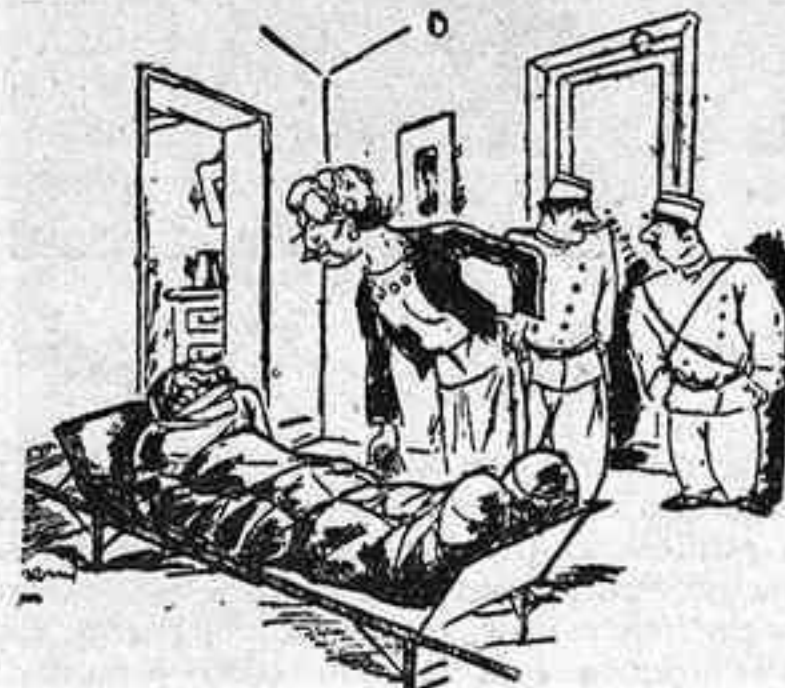
primera de la qual és instruir tot distraient. L'interviu d'una personalitat representativa de la Societat de les Nacions farà conèixer aquesta institució d'una manera més operant que la més eloqüent exposició doctrinal. Una enquesta sobre els punts de contacte entre la literatura de pau de diversos països, captivarà més que l'estudi crític més savi i més documentat. I el sketch és l'intermediari més propici, sobretot pel sentit d'una comprensió fraternal, les prevencions de pobles contra pobles que els infants de vegades recullen en el medi familiar.

Convé no oblidar que la majoria d'oients de la T. S. F. cerquen una distracció, i que és sota aquesta modalitat que l'ensenyament té més probabilitats de reformar-los.

Una entesa internacional per tal d'adaptar la radiodifusió a la idea de la cooperació de les nacions seria molt de desitjar. Però demés que seria indubtablement llarga de realitzar, mai no podria revestir sinó una forma general i teòrica. Tot esperant, en matèria de ràdio és d'aconsellar que en tots els països, els instituts i organitzacions de radiodifusió es subjectin, sota l'acció dels governants, a unes mateixes directives i que emprant la mateixa manera de parlar a tot el món sencer, es serveixin del micròfon per a llur propi desenvolupament cultural i alhora per a establir, per damunt de les fronteres, unes antenes d'una millor comprensió recíproca que elimini progressivament els parais de l'hostilitat i de la desconfiança.

Per tal d'ajudar a aquesta tasca, la Unió Internacional de Radiodifusió podria elaborar un codi sumari, coherent i precís, de les idees en què els instituts i les organitzacions de T. S. F. s'haurien d'inspirar. L'acord sobre alguns principis essencials i el compromís formal de respectar-los seria el primer pas donat en la ruta de la concòrdia.

FIRMIN VAN DEN BOSCH
(De Le Soir, Brusselles)

L'ANGEL DE LA LLAR

—Així, avui tampoc soparàs a casa, oi?

(Ric et Rac, París)

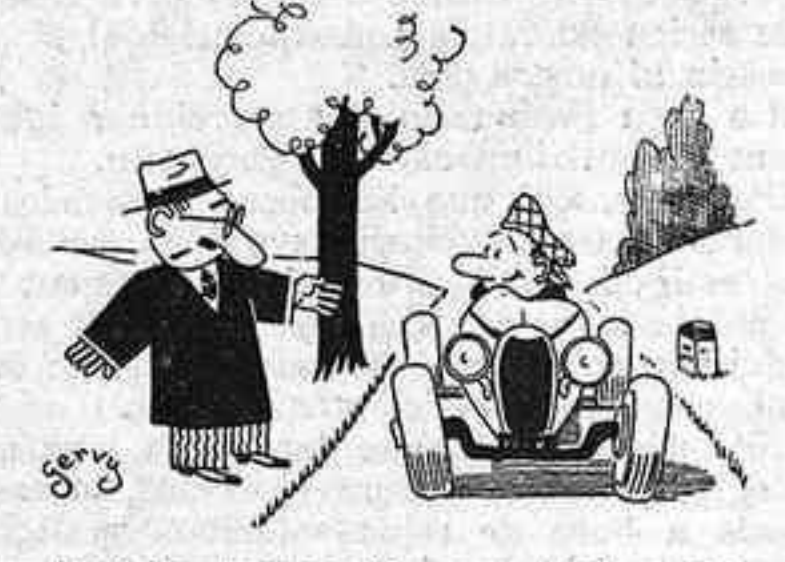
LA TORNADA DEL VIATGE DE NOCES

Ell.—Vas bé?... No tens vent?... No sents fred?...

Ella.—No, no. Vaig molt bé.

Ell.—Doncs, deixa'm el lloc.

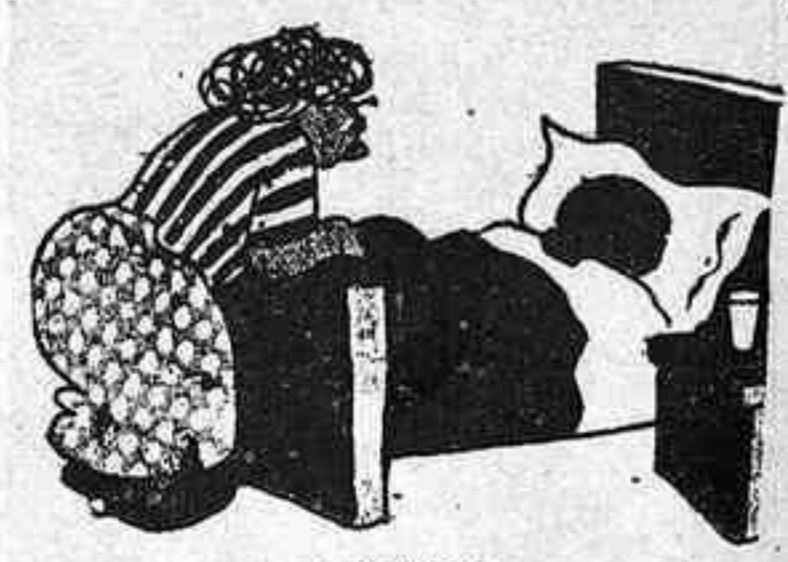
(Gringoire, París)

—Amb la bronquitis que teniu, aneu en auto?

—Oh, doctor, només vaig per carreteres enquitranades...

(Marianne, París)

CONSOL

—No sé per què parles tant de la mort. El metge ha dit que encara pots viure un parell de setmanes...

(Vart Hem, Estocolm)

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correns: Apartat 100
Telegr. "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 78018

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya); OXIGEN 99%; DE PURESA; Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; ACETILEN DISSOLT; Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; FERRO MANGANES; FERRO SILICI; SOCARRIMAT; SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits; CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

CATALÀ

llegeix demà i cada dia

La Publicitat

DIARI CATALÀ

Informacions completes
Articles dels millors escriptors
Seccions especials de Política,
Arts, Literatura, Música, Ràdio,
Finances, Esports, etc., etc.

L'eficàcia de la publicitat en el F. C. METROPOLITA de Barcelona, la demostra el fet que és el mitjà de propaganda utilitzat per les Cases més importants de tots els rams.

Concessionària exclusiva:

Agencia General de Anuncios

(Secció Metro Transversal)

Pelai, 62, 4.ª, 2.ª - Telèfon 15300
BARCELONA

Carrer de Tarragona, 7, 2.
MADRID